

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT - DORDTSE DINSDAG D.D. 16 SEPTEMBER 2025

Vergaderzaal 1

1. Werkbezoek Yuverta incl. bespreking Netcongestie

2. Vragenhalfuur

Voorzitter: De heer Schalken-den Hartog

Raadsgriffier: Mevrouw Wepster

Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Mevr. Van Herwijnen (Partij voor de Dieren)

Dhr. Kuhlmann (VVD)

Dhr. Van der Net (VVD)

Portefeuillehouders: wethouder W. van der Kruijff, wethouder M. Merx

De voorzitter: Beste mensen, en toen werd het stil, want het is 19.00 uur. Ik wilde graag starten. Welkom allemaal bij het vragenhalfuurtje van dinsdag 16 september 2025. Welkom ook aan iedereen die digitaal meekijkt of meeluistert. We hebben vandaag vragen over 3 onderwerpen. En het eerste onderwerp is de ontsluiting van de Dordtse Hout. Vraag van de VVD. Wel goed te zeggen dat er ook al artikel 40-vragen zijn gesteld over dit punt. Daarom misschien wellicht dubbelop. Maar gezien het feit dat er ruimte is, is het misschien goed dat deze vraag toch gesteld wordt. En het is de heer Kuhlmann die hem volgens mij gaat toelichten.

De heer Kuhlmann: Dank u wel, voorzitter. De ontwikkeling van de prachtige nieuwe woonwijk Amstelwijck vordert gestaag. Afgelopen zaterdag was er opnieuw een mijlpaal met opleveren van het vernieuwde Hans Petri kunstlandschap. Maar we kregen echter ook signalen dat er op één specifiek punt het ontwikkelen van Amstelwijck ruimte voor verbetering is. En dat is de uitrit vanuit Amstelwijck en de bestaande wijk Dordtse Hout richting de Laan van Londen. Die is namelijk in de praktijk te smal. En hierdoor zijn er dagelijks, ook in de afgelopen week, veel gevaarlijke situaties op deze enige ontsluitingsweg voor duizenden bewoners van de Dordtse Hout en Amstelwijck. Wij willen graag, en ik ben heel blij dat dat ook het vanuit de collega's van Beter voor Dordt het geval is. Wij willen graag dat het college snel met oplossingen komt, zodat de veiligheid en leefbaarheid in beide wijken gegarandeerd blijft. En daarom de volgende twee vragen. In de eerste plaats, wat vindt het college van de ontsluiting, zoals die nu is aangelegd? En twee, is het college bereid om te kijken naar de mogelijkheden om de uitrit naar de Dordtse Hout en Amstelwijck richting de Laan van Londen te verbreden?

De voorzitter: Dank u wel voor de toelichting. Normaal gesproken een vraag voor de heer Van der Linden, maar die is er niet. En ik begreep dat de heer Merx de vraag gaat beantwoorden. Gaat uw gang.

De heer Merx: Voorzitter, dank u wel. Antwoord op vraag één. We hebben meerdere meldingen gekregen van bewoners, wat aanleiding heeft gegeven ook voor ons om eens te kijken van, wat zijn de mogelijkheden? Eigenlijk is dat het antwoord op vraag twee. Maar de huidige weg voldoet in principe aan de richtlijnen voor wat betreft 30 kilometer per uur. Maar goed, we zien de vraag. We hebben ook de vragen van Beter voor Dordt binnengekregen. We gaan het onderzoeken en we willen graag ook gebruikmaken van de gelegenheid om bij de vragen van Beter voor Dordt verder op deze materie in te gaan. Maar het antwoord is, we gaan kijken of het mogelijk is om de weg te verbreden.

De voorzitter: Dat is volgens mij kort, maar krachtig. Voldoende, de heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Het is voor bewoners natuurlijk een heel belangrijk onderwerp. Ze hebben daar dagelijks mee te maken. Ik ben benieuwd, kan het college al iets van een inschatting maken van wanneer er duidelijk is hoe snel de weg verbreed kan worden?

De heer Merx: Diezelfde vraag had ik ook toen ik deze vragen moesten beantwoorden. En dat is op dit moment nog niet te geven, maar wel zo snel als mogelijk.

De voorzitter: Dan moeten we het daarmee doen, denk ik. En dan gaan we naar de tweede vraag. En die is van de VVD. En die gaat over de overlast als gevolg van het uitdelen van eten door het Leger des Heils. De heer Van der Net gaat hem toelichten.

De heer Van der Net: Als u het zo zegt, dan denk ik van, dat is wel heel hardvochtig. Maar dat is zeker niet het geval. De Dordtse VVD waardeert echt de inzet van het Leger des Heils voor die daklozen. En dat zijn met name ook mensen uit Oost-Europa. Die hebben geen toegang tot de reguliere opvang. En het hoort ook bij de taak natuurlijk van het Leger om die mensen te voorzien van voedsel. Aan de andere kant ontvangen wij signalen van buurtbewoners, en ik heb ook foto's gezien, die ga ik niet delen, dat het uitdelen van eten in de directe omgeving van het Leger des Heils een aantrekkend effect heeft op daklozen in de buurt. En dat leidt tot extra overlast en druk op de leefbaarheid. De vragen richting het college. Bent u bereid in gesprek te gaan met het Leger des Heils om te achterhalen waarom het uitdelen van eten steeds vaker in de directe omgeving van hun locatie plaatsvindt? Bent u bereid samen met het Leger des Heils te onderzoeken of het wenselijk en mogelijk is om deze voedselverstrekking op een alternatieve, minder belastende locatie te organiseren, met het oog voor zowel hulpverlening als leefbaarheid? Dat was hem, voorzitter.

De voorzitter: Dank voor de toelichting. Wie van het college mag ik het woord geven? Heer Van der Kruijff?

De heer Van der Kruijff: Dank u wel, voorzitter. Wat betreft de eerste vraag, of we bereid zijn in gesprek te gaan met het Leger des Heils, dat is niet zo hard nodig, want we hebben wel beeld wat er aan de hand is. Ook trouwens uw opvatting dat het steeds vaker in de directe omgeving van de locatie plaatsvindt, is overigens niet ons beeld. Maar laat ik even toelichten wat ons beeld is. Er zijn dak- en thuislozen die geen gebruikmaken van de maatschappelijke opvang van het Leger des Heils. En helaas is het ook een landelijke ontwikkeling dat er meer mensen op straat komen en op straat leven. En deze groep, die op straat leeft, is afhankelijk van voedselverstrekking. En dat gebeurt op meerdere plekken in de stad. Niet alleen in de omgeving van het Leger des Heils. Zo

hebben we bijvoorbeeld het Inloophuis van De Hoop aan de Spuiweg. En dat is drie dagen per week hiervoor geopend. Dat is al op een andere plek. Daar kan trouwens ook gebruikgemaakt worden van een douche en een wasmachine. U zult begrijpen, als je geen huis hebt, dan mis je naast eten ook dat. We hebben ook het team veldwerk van het Leger des Heils. En die staat één keer per week met de soepbus op de rotonde bij de Johan de Wittstraat. Ook dat is een andere locatie. Het wordt al wel gespreid. Daarnaast is er ook nog veldwerk. En het Leger des Heils gaat ermee op stap op meerdere vindplekken, zoals dat in jargon heet, om de mensen op te zoeken. En dat kan natuurlijk zijn ... U zegt, er is een concentratie op een bepaalde plek, omdat er eten uitgedeeld wordt. Wij denken, het beeld is andersom. Mensen zijn op een bepaalde plaats. En als je gaat naar vindplekken, dan vind je mensen op de plek waar ze zijn. En daar geven ze het eten. Dat zou meer in de buurt van het Leger des Heils kunnen zijn, maar dat is geen beleid. Het beleid is, we gaan op zoek naar vindplekken om mensen eten te geven. En ten slotte zijn er ook nog een aantal dagen waarop dit allemaal niet is. En dan is het inderdaad zo dat de maaltijden op kunnen worden gehaald bij het Kromhout. Maar dat gebeurt niet op straat. Dat is binnen bij het Leger des Heils. Daar zou op straat geen overlast van moeten zijn, als je dat al vanuit overlast zou willen benaderen. Hooguit mensen die je ziet gaan en komen. Dat is er aan de hand. En zo is ook het beeld. Ons beeld is dat het redelijk gespreid op diverse plaatsen in de stad ook allemaal gebeurt en dat er geen aanleiding is om te gaan kijken hoe je dat nog meer zou moeten verbreden. Wat betreft de tweede vraag, bent u bereid met het Leger des Heils te onderzoeken of het wenselijk is op een andere locatie te doen? U begrijpt, gezien het antwoord wat ik net gaf, dat er nu ook niet direct voor ons een aanleiding is om met het Leger des Heils in gesprek te gaan, het op een andere locatie te gaan doen. Zij verstrekken maaltijden. Daarvoor gebruiken ze hun eigen keuken. En die is nou eenmaal op hun locatie. Daar komen mensen halen en brengen. En het beleid qua vindplekken, om mensen op te zoeken die het nodig hebben en die op andere locaties zijn, denken we dat we voldoende gebalanceerd beleid hebben op verschillende locaties voor de mensen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Kruijff. De heer Van der Net, voldoende antwoord op uw vraag?

De heer Van der Net: Ik bedoel, wat de wethouder nu vertelde, dat wist ik ook wel. Maar het probleem ligt hem natuurlijk wel dat als er inderdaad heel veel vindplekken ook in de buurt zijn van het Kromhout, dat dat uiteindelijk ook wel weer de leefbaarheid natuurlijk raakt. En dat mis ik een beetje in het verhaal van de wethouder. En vandaar dat mijn vraag ook is van, kijk met het Leger des Heils om in ieder geval dat zoveel mogelijk te voorkomen. Dat nogmaals nog even richting de wethouder, voorzitter.

De voorzitter: Volgens mij heeft de wethouder daar al antwoord op gegeven, maar kunt u misschien nog een keer benadrukken wat u wilde teruggeven aan de heer Van der Net?

De heer Van der Kruijff: Ik hoorde meer een opmerking dan een vraag. En op die opmerking heb ik al antwoord gegeven, dat wij het beleid qua vindplaatsen voort willen zetten. Als we mensen die op straat leven van voedsel willen voorzien, die niet zelf naar uitdeelpunten toekomen, is het goed om hen op te zoeken om hen eten te geven. Dat is humaan beleid. En als er meer daklozen zijn, zullen je ze ook op meer plaatsen vinden.

En dat concentreert zich natuurlijk minder in de buitenwijken en meer in de binnenstad en 19e-eeuwse Schil.

De heer Van der Net: En afsluitend. Ik zal in ieder geval de wethouder meenemen naar wat ik hoor en wat ik zie, ook qua foto's. En dat hij in ieder geval weet wat ik voor info krijg. Dat was hem, voorzitter.

De voorzitter: Houden we het hierbij. Dank u wel, mijnheer Van der Net. De derde vraag is een vraag van de Partij voor de Dieren. En die gaat over het bordje bij de herten. En mevrouw Van Herwijnen zal hem kort inleiden.

Mevrouw Van Herwijnen: Dank u wel, voorzitter. Afgelopen zondag liep ik samen met mijn nichtje richting de speeltuin in Park Merwestein. En toen we langs de hertenkamp liepen, zagen we dat recent de borden aan de omheining zijn aangepast. Waar eerder werd gewaarschuwd voor het voeren van brood, vanwege de gezondheid van de herten, staat er nu, niet voeren, het trekt ongedierte aan, artikel 62a, APV. De Partij voor de Dieren heeft hierover de volgende vragen. Eén, waarom is de verwijzing naar de gezondheid van de herten verwijderd? En waarom is er gekozen voor de term ongedierte in plaats van de neutralere dierplagen, zoals ook wordt gebruikt in het unaniem aangenomen gemeentelijke dierenwelzijnsbeleid? En twee, op het bord staan duiven en ratten. Welke dieren worden door het college aangemerkt als ongedierte? En drie, is het college bereid de borden aan te passen met diervriendelijker taalgebruik dat beter aansluit bij het eigen beleid?

De voorzitter: Dank u wel voor de toelichting. En dan vraag ik wie ik vanuit college voor het antwoord mag? De heer Merx.

De heer Merx: Dank u wel, voorzitter. Dank voor de vragen. De eerste vraag is, waarom is de verwijzing naar de gezondheid van de herten verwijderd? En waarom is gekozen voor de term ongedierte, in plaats van een neutralere dierplagen? We hebben dat uitgebreid besproken in allerlei werkgroepen. We hebben een werkgroep Schoon, Heel en Samen. En die werkgroep bestaat uit afvalcoaches, de HVC, een aantal wijkambassadeurs. En dat vindt vooral plaats in Crabbehof. Maar ook diverse betrokkenen vanuit de gemeente, om te kijken, hoe kun je ... Want het doel is, zorgen dat de mensen dat eten niet meer aan de diertjes geven, want dat is slecht voor de diertjes hoor, waar u het net over had. En om te voorkomen dat er een dierenpraat ontstaat. Alleen de term dierenplaag is in de verste verte nog niet ingeburgerd in onze maatschappij. Men heeft ons dringend geadviseerd om vooral nu nog de term ongedierte te gebruiken. En als ooit de dierenplagen ingeburgerd is en iedereen precies begrijpt waar we het over hebben, dan gaan we dat zeker doen. Ik kom zo nog even terug op die ... Althans, kan ik meteen wel doen. Die verwijzing naar de gezondheid van de herten is een terecht punt.

En we zullen ook het bordje aanpassen in die zin of het oude bordje ernaast hangen, of in ieder geval zorgen dat voor de gezondheid, want daar gaat het ook uiteindelijk om, voor die herten van belang is dat ze niet gevoerd worden door mensen. De tweede vraag is, welke dieren worden door het college aangemerkt als ongedierte? In dit geval gaat het dan om duiven en ratten, en soms om muizen. Maar ongedierte, wij gebruiken hier de beleidstaal, vooralsnog beleidstaal, en ik hoop dat het taal wordt die algemeen gebezigd

wordt, dierenplagen, maar vooralsnog ongedierte. En is het college bereidt de borden aan te passen met taalgebruik? Ja, zeker, maar pas op termijn dat dit ook door anderen geadviseerd wordt. Ook taalwerkgroepen hebben we overigens gevraagd. Dat die zeggen van, nu kun je dat gaan gebruiken. Die bordjes gaan een poosje mee. En tegen de tijd dat ze vervangen moeten worden, stellen we gewoon nog eens de vraag, heeft dit gewerkt? Je moet het sowieso evalueren. En is het tijd om eens de taal aan te passen? En nogmaals, dat bordje voor de herten komt er weer bij.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Herwijnen, een vervolgvraag?

Mevrouw Van Herwijnen: Ja, toch nog even een vervolgvraag. Want de wethouder geeft aan van, blijkbaar is die term van dierplagen nog niet helemaal ingeburgerd. Is het dan niet meer aan de gemeente om meer die terminologie te gaan gebruiken en dat uiteindelijk die inburgering vanzelf gaat? Of laten we het dan eerst aan de bewoners zelf over, en dan ooit als het eens een keer gaat gebeuren, gaan we de bordjes ermee vervangen? Hoe ziet hij dat in de zin van termijnen en dergelijke?

De voorzitter: Mijnheer Merx misschien nog kort.

De heer Merx: Met de bordjes heeft men ons echt dringend geadviseerd dat niet te doen. We kunnen wel, en dat doen we ook, in gesprekken met bewoners, in werkgroepen, zoveel mogelijk. Maar het is ook nog voor onze mensen wennen om in plaats van ongedierte dieren of plaagdieren te gebruiken. Daar zijn we mee bezig. Het vraagt ook van ons wat om dat te doen. En dan zorgen wij met elkaar dat die terminologie gaat veranderen. Op die manier willen we dat voor elkaar krijgen. En als dat eenmaal zover is en men zegt, helemaal top, gebruik gewoon plaagdieren, want niemand weet nog waar het over gaat als je het over ongedierte hebt, dan gaan we het zeker aanpassen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan wil ik het hierbij laten. En dank ik u allen voor uw aandacht en wens ik u een goede vergaderavond.

3. Beantwoorden door het college van artikel 40-vragen RvO van de heer Ayverdi (fractie DENK) over Moslimdiscriminatie - Antwoordbrief artikel 39/40

Voorzitter: De heer Groenewege

Raadsgriffier: De heer Boogaard

Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Mevr. Van den Aardwegh-van Leeuwen (CDA)

Dhr. Van Antwerpen (Beter voor Dordt)

Dhr. Ayverdi (DENK)

Mevr. Balorian (VVD)

Dhr. Burakçin (GroenLinks)

Mevr. Dijkstra (Gewoon Dordt)

De heer De Heer (ChristenUnie/SGP)

Mevr. Kamphuis (SP)

Mevr. Lindner (Beter voor Dordt)

Dhr. Van Pelt (Forum voor Democratie)

Mevr. Redko (Forum voor Democratie)
Mevr. Schnabel (Partij van de Arbeid)
Mevr. Striebeck (VSP)
Dhr. Uysal (GroenLinks)

Portefeuillehouder: wethouder C. van Benschop

Ambtelijke ondersteuning: mevr. De Bruijn

Overige aanwezigen: dhr. Vlug, mevr. Rodrigues, mevr. Latifa, mevr. Yachou, mevr. Akpinar, mevr. Van Wenum

De voorzitter: Welkom iedereen. Welkom kijkers thuis, toeschouwers op de publieke tribune, tafelgasten, die ik zo zal voorstellen. We hebben namens het college wethouder Van Benschop. En als ondersteuning Marroussia, als ik dat goed zeg, De Bruijn. En raads- en commissieleden. Ik zal even voorstellen wie we allemaal aan tafel hebben vandaag. Dat is misschien leuk om mee te beginnen. We hebben de heer Vlug van Movisie. We hebben mevrouw Rodrigues van de Stichting Dordts Joods Overleg. Mevrouw Haja Latifa en Majda Yachou van de Al-Fath Moskee. Als ik het allemaal goed zeg. Mevrouw Akpinar van de Aksa Moskee. Ik moet het misschien specificeren. Dat is van de Marokkaanse gemeenschap. En dat is van de Turkse gemeenschap. Ik zie geknik. Ik zeg het nog allemaal goed. En mevrouw Van Wenum van het Platform Dordtse Kerken en van Samen Dordt, als ik het goed heb doorgekregen. Superfijn. Een heel divers gezelschap. Laten we ook even de raads- en commissieleden voorstellen voor het verslag. En laat ik dan aan mijn rechterkant beginnen.

De heer Boogaard: André Boogaard, commissiegriffier.

Mevrouw Redko: Azza Redko, commissielid Forum voor Democratie.

De heer Van Pelt: Dirk van Pelt, Forum voor Democratie.

Mevrouw Dijkstra: Marjanne Dijkstra van Gewoon Dordt.

De heer Burakçin: Necdet Burakçin, GroenLinks.

De heer Uysal: Abdullah Uysal, GroenLinks Dordrecht.

De heer Van Antwerpen: Dick van Antwerpen, Beter voor Dordt.

Mevrouw Lindner: Naomi Lindner, Beter voor Dordt.

Mevrouw Van den Aardwegh-van Leeuwen: Jolanda van den Aardwegh, CDA.

Mevrouw Schnabel: Marije Schnabel, Partij van de Arbeid.

De heer De Heer: Robert de Heer, ChristenUnie/SGP.

De heer Ayverdi: Emin Ayverdi, DENK Dordrecht.

Mevrouw Kamphuis: Meta Kamphuis, SP Dordrecht.

Mevrouw Striebeck: Bernadette Striebeck, VSP.

Mevrouw Balorian: Mailys Balorian, Dordtse VVD.

De voorzitter: En de ambtelijke ondersteuning en de wethouder en de gasten heb ik al voorgesteld. Ik ben zelf Pieter Groenenwege en ik ben vandaag uw voorzitter. Waar gaan we het vandaag over hebben? De fractie DENK, ook vertegenwoordigd, heeft het college vragen gesteld over moslimdiscriminatie. En de antwoorden daarop en nog wat informatieve stukken vindt u bij de stukken van de vergadering vanavond. Naar aanleiding van de antwoorden daarop heeft DENK voorgesteld om een beeldvormende vergadering te houden om een beter beeld te krijgen van de aard en omvang van godsdienstdiscriminatie en om erachter te komen wat de gemeenteraad eventueel zou kunnen doen om de aanpak van godsdienstdiscriminatie te verbeteren. Waarvoor voldoende steun was van de andere fracties. Die beeldvormende vergadering zit u nu. En die krijgt de vorm van een rondetafelgesprek, waarbij we beginnen met een aantal presentaties. De heer Vlug van Movisie zal aftrappen met een algemene presentatie, waarna de vertegenwoordigers van de Dordtse geloofsgemeenschappen ieder 5 minuten het woord krijgen. En daarna voeren we, zoals gezegd, een rondetafelgesprek. Spaar uw inhoudelijke vragen het liefst zoveel mogelijk op. En stel alleen een vraag tussendoor als dat voor de duidelijkheid echt tussendoor moet. Laten we dan gewoon beginnen met de presentatie van de heer Vlug. Aan u het woord. Veel succes.

De heer Vlug: Even kijken of deze microfoon het doet. Kunt u me allemaal goed verstaan? Er is mij verteld dat ik mag staan. Dat doe ik graag. Ik sta ook vaak voor de klas. Vind ik zelf wel prettig. Mijn naam is Jeroen Vlug. Ik ben senior-onderzoeker bij Movisie en bij Kennisplatform Inclusief Samenleven. Dat is een groot samenwerkingsverband tussen Movisie en Verwey-Jonkerinstituut. En wij doen veel onderzoek naar discriminatie en racisme en de aanpak ervan, in brede zin. En vandaag neem ik jullie mee in de wat grotere lijnen van dit probleem, ook op lokaal niveau. We hebben ook op lokaal niveau daar onderzoek naar gedaan. En ik ga dat proberen te doen in 10 minuutjes. Ik ga er vrij snel doorheen. Maar misschien dat we in het gesprek ook nog wel op andere dingen uitkomen. Geloofsdiscriminatie, waar hebben we het dan over? Het gaat over discriminatie op basis van godsdienst.

En dan betreft het ongelijk behandelen, achterstellen of uitsluiten van personen, vanwege hun religieuze overtuiging, levensbeschouwelijke identiteit of een uiting daarvan.

Daar moet gelijk bij gezegd worden dat iemand ook slachtoffer kan zijn van religieuze discriminatie, zonder zelf religieus te zijn. Het kan zijn dat je vanwege je achternaam, je uiterlijk of wat dan ook daarmee te maken krijgt. En dat kan op een expliciete manier gebeuren of juist heel subtiel, kan intentioneel, maar het kan ook onbedoeld. Het kan leiden tot verschillende dingen in de samenleving. Het kan leiden tot uitsluiting, stigmatisering van groepen en ongelijke kansen, bijvoorbeeld in het onderwijs en op de arbeidsmarkt. In extreme gevallen kan het ook tot nog veel meer onwenselijkere dingen leiden, zoals vormen van vandalisme en geweld. Nog even het onderscheid, directe en indirecte discriminatie. Wat zijn de verschillen daartussen? Bij directe discriminatie gaat

het erover dat iemand expliciet benadeeld wordt, vanwege zijn of haar geloof. Bijvoorbeeld, denk aan een werkgever die een sollicitant afwijst op basis van dragen van religieuze kleding. Je hebt ook indirecte vormen van discriminatie. Dat gaat bijvoorbeeld over schijnbaar neutrale regels of praktijken die voor een bepaalde groep disproportioneel uitpakken, op basis van religieuze overtuiging. Denk bijvoorbeeld aan regels omtrent verbod op hoofddeksels op de werkvloer, waarin uiteindelijk toch degenen zijn die een religieuze uiting hebben die daarmee benadeeld worden. Er is ook een vorm, dat heet microagressie. De term zal sommigen van jullie misschien bekend zijn. Microagressie gaat bijvoorbeeld over grapjes die op de werkvloer gemaakt worden die discriminatoir zijn, die vaak worden gezien als onschuldig. Maar we weten uit veel onderzoek dat dit ook grote psychologische effecten kan hebben. En microagressie is ook een vorm van discriminatie en kan ook op religieuze grond zijn. Een paar cijfers. Er zijn veel rapporten over bekend, zeker als het gaat over religieuze discriminatie. Over de aard en de grootte ervan, daar is weinig discussie. We zijn met onderzoek dan met name nu ook bezig met, wat helpt er en wat zijn effectieve aanpakken? Om even te kijken alleen maar naar de cijfers van het College voor de Rechten van de Mens, dan zien we dat daar meer meldingen zijn. En sowieso meldingen zijn een beetje problematisch, omdat de meldingsbereidheid vaak heel laag is. De meldingen en de cijfers zeggen wel wat. Maar er is meer discriminatie dan er gemeld wordt. Maar het College voor de Rechten van de Mens bijvoorbeeld meldt een groei. En die gaf aan dat er in 2024 in totaal 120 meldingen waren. En dan het eerste kwartaal van dit jaar zaten ze al op 87 meldingen. En als het gaat over oordelen, waar om gevraagd werd door het College voor de Rechten van de Mens was het 31 over het gehele jaar en zaten ze begin van dit jaar al op 21. De boventoon, er zijn natuurlijk verschillende vormen van religieuze discriminatie. Wat we in de cijfers terugzien, is dat de boventoon door antisemitisme en moslimdiscriminatie gevoerd wordt, in allerlei vormen. Waar komt dat dan vaak voor? Of wat zijn veel voorkomende thema's? Dan gaat het over bidden op school, hoofddoek op de werkvloer, maar ook straatintimidatie en geweld. En online haat is ook een belangrijk thema waar veel aandacht voor is. Maar er is ook sprake van institutioneel racisme. Dat blijkt uit allerlei onderzoeken en is ook onderkend door overheden. Dan kan je denken aan etnisch profileren bij de politie, toeslagenaffaire, banken waar ook discriminatie plaatsvindt. Heel in het kort nog, hoe zien de cijfers er dan uit? Misschien kan ik beter deze laten zien.

Dat ziet er dan ongeveer zo uit, als het gaat over die verdeling waar ik het net over had. Dit zijn cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Waarom is deze vorm van discriminatie schadelijk? Dat vindt plaats op het niveau van de individu, maar ook op het niveau van de samenleving zelf.

Er is heel veel onderzoek wat heel duidelijk aantoont dat er psychische gevolgen zijn voor mensen die deze vorm van discriminatie ervaren, vaak ook al van kinds af aan. Dat zijn traumatische ervaringen. Psychosociale schade is een aspect ervan. Sociale uitsluiting en verlies van cohesie in de samenleving. Het bevordert segregatie, wantrouwen naar elkaar, maar ook naar de overheid. We hebben onlangs nog een groot onderzoek gedaan voor de Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme over wantrouwen richting de overheid vanuit religieuze gemeenschappen. Specifiek ging dit over moslimgemeenschappen. Dat is een aspect ervan. Structurele ongelijkheid. Het belemmert gelijke kansen op de arbeidsmarkt, op de woningmarkt en het onderwijs. En

het kan ook leiden tot vervreemding en ontvankelijkheid voor extremistische ideeën en verregaande radicalisering en polarisatie. Wij hebben in 2023 een groot onderzoek gedaan bij Movisie naar, wat weten we eigenlijk uit de wetenschap wat er werkt tegen discriminatie? Er zijn heel veel aanpakken van discriminatie. En sommige daarvan zijn evidenced based, zoals dat heet. Er wordt van alles geprobeerd, maar niet alles is onderbouwd vanuit de wetenschap. Soms kan het zijn dat het averechts werkt. Wat we geprobeerd hebben, een collega van mij, Hanneke Veld, heeft dat gedaan, met een grote groep onderzoekers, wat weten we echt wat evidenced based is wat werkt? En er komen eigenlijk 3 grote werkzame mechanismen uit voort. Eentje gaat over inleving en empathie. Als je met elkaar in contact komt en persoonlijke verhalen leert, en dat kan op allerlei manieren, dat kan door theater, dat kan door kunst, dat kan door dialoogactiviteiten, maar dat contact is enorm belangrijk. Dat helpt om empathie en inlevingsvermogen voor de ander te creëren. Dat is een werkzaam mechanisme wat je op allerlei manieren kan inzetten. Sociale norm is een hele belangrijke. We weten ook uit onderzoek, stel je voor in een bedrijf als er een directeur is die zelf discrimineert, dan vinden werknemers het ook makkelijker en discrimineren ze ook sneller. Terwijl als het andersom is, als managers of bestuur of directie zelf heel duidelijk is in een norm stellen, weten we ook dat werknemers minder snel dat doen. Dat geldt ook voor scholen, geldt ook voor overheden, et cetera. Bewustwording en denken. Iedereen heeft vooroordelen. Van nature zitten mensen zo in elkaar. Allerlei initiatieven over bewustwording, over stereotypes die er zijn, dat is een werkzaam mechanisme waar wat naar boven komt. En dan hebben we er 1 geschaard onder overige werkzame mechanismen, angst in de samenleving. Dat is een voorbode voor discriminatie. Meer contact om angsten te verminderen, dat kan helpen. Het wij-gevoel versterken. Dat je in plaats van in wij-zij denken in grotere groepen denkt samen. En dat je samenwerkt over de groepsgrenzen heen. Vanavond zitten er, als het goed is, ook allerlei vertegenwoordigers van verschillende gemeenschappen. Dat is ook een voorbeeld van hoe je samen de handen ineen kan slaan om aan de slag te gaan met discriminatie. Wat misschien nog wel leuk is om te vertellen, we zijn nu ook op lokaal niveau met verschillende gemeentes bezig om meer actiegericht onderzoek te doen, ook in co-creatie met de doelgroepen waar het over gaat. Onlangs bijvoorbeeld de gemeente Den Haag hebben we dat afgerond in mei. En ook in Amsterdam, andere collega's van mij. Niet alleen als het gaat over religieuze discriminatie, maar op bijvoorbeeld anti-Aziatisch racisme en andere vormen. Dat was specifiek in Amsterdam. Maar wat we zien, dat het heel belangrijk is om de gemeenschappen waar het zelf om gaat, om die te betrekken in bepaalde vormen van co-creatie. En co-creatie kan op allerlei niveaus en vlakken, in allerlei fases plaatsvinden.

Maar het betekent in feite dat het verdergaat dan alleen maar inspraak, meedenken. Dat je echt aan de slag gaat met de gemeenschappen om een beleid op te stellen of om interventies te ontwikkelen, en dat soort zaken. Er zijn een paar dingen die naar boven kwamen die wel belangrijk zijn om mee te nemen. Die zowel uit wetenschappelijk onderzoek als wat we van de gemeenschappen terugkregen, de ervaringskennis, die heel belangrijk zijn. Eentje is, er gebeurt al heel veel in de samenleving. Nou ken ik helaas deze gemeente niet heel goed. Dat moeten jullie zelf even koppelen aan wat er bij jullie lokaal gebeurt. Maar in bredere zin, aansluiten bij bestaande netwerken. Maak bijvoorbeeld een netwerkanalyse van, wie zijn de belangrijke stakeholders? En stel ook bijvoorbeeld een netwerkambassadeur aan. Versterk eigenaarschap en samenwerking. Daar komt weer het woordje co-creatie naar voren. Laat netwerken zelf ideeën

uitvoeren. Empower ze daarbij. Stimuleer ze daarbij. Misschien zijn er ook andere manier van ondersteuning, zoals financiële ondersteuning als dat nodig is. En betrek de doelgroep echt als mede-eigenaar van de zaken die je uitvoert. Wat ook belangrijk is, diversiteit en inclusie binnen groepen, om daar rekening mee te houden. Wat we zien, is dat religieuze gemeenschappen enorm divers zijn, ook intern divers zijn. Ook om een voorbeeld te geven, in de moslimgemeenschap heb je aan de ene kant de wat grotere groepen, zoals de Turks-Nederlandse en de Marokkaans-Nederlandse groepen. Maar ook die groepen zijn weer intern anders en niet altijd hetzelfde. Je hebt verschillende moskeeën bijvoorbeeld. Daarnaast zijn er wat kleinere groepen, die vaak uit het oog verloren worden. Denk bijvoorbeeld aan mensen met een Afghaans-Nederlands of Somalisch-Nederlandse achtergrond. Breng die ook aan tafel. Die interne diversiteit is heel belangrijk. En dat kan ook nog best weleens een gevoelige kwestie zijn, omdat die groepen zich ook tot elkaar moeten verhouden. Ook zo'n co-creatietraject vergt een enorme inspanning om vertrouwen op te bouwen tussen elkaar en met de gemeente bijvoorbeeld. Stimuleer ontmoeting, gekoppeld aan actie. Alleen ontmoeting is niet voldoende. Alleen inspraak, aan tafel zitten, et cetera. Koppel het altijd aan een actieagenda met duidelijke eigenaars van acties. Bouw duurzame relaties op. Langdurige contacten noemde ik net al even. Zet de norm neer, ook als lokale overheid. Ik noemde net al even dat als werkzaam mechanisme. En zorg voor concrete opvolging. Als je mensen wil betrekken in co-creatie, dan vergt dat ook terugkoppeling met wat je doet met de input. Dat dit niet bij een eenmalig iets blijft. Ik heb voor het gemak ... Ik weet niet hoe ik met mijn tijd zit. Waarschijnlijk ben ik er zo'n beetje doorheen.

De voorzitter: U bent 12 minuten aan het woord.

De heer Vlug: Dan stop ik nu direct. En dan heb ik hier nog een aantal van de rapporten. Als jullie meer willen weten over die werkzame mechanismen, is het bovenste rapport een hele belangrijk om te lezen. En die tweede is nog een hele belangrijke.

Dat is een groot project, waarin we op gemeentelijk niveau gekeken hebben naar al die discriminatiegronden. Ook antisemitisme specifiek, moslimdiscriminatie, antiziganisme en andere vormen. En de andere, zullen jullie zien, zijn ook wellicht interessant voor jullie. Dan laat ik het hierbij.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hoop ik dat het beeld weer teruggezet kan worden naar de zaal. En dan gaan we door naar de religieuze gemeenschappen die hier vertegenwoordigd zijn aan tafel. En mevrouw Rodrigues heeft geluk, want die staat bovenaan mijn lijstje. Aan u het woord. Vergeet niet de microfoon aan te zetten met de knop. Hoeft u maar 1 keer op te drukken. En dan heeft u 5 minuten het woord.

Mevrouw Rodrigues: Ik vertegenwoordig Dordt Joods Overleg. Dat is een stichting. En de Joodse bevolking is heel lang helemaal onzichtbaar geweest in deze regio. Sedert een paar jaar zijn we eigenlijk weer opgedoken en proberen we weer vaste voet aan de grond te krijgen. Helaas is sinds 7 oktober, de oorlog in Israël-Gaza, het antisemitisme enorm toegenomen. En wat wij graag willen als groep, is om ons heel zichtbaar te maken in deze stad. Omdat onbekend maakt onbemind. En als wij laten zien wat we zijn en hoe we zijn en waarom we heel graag de Joodse cultuur willen herstellen in de stad, dat willen

we laten zien door middel van uitvoeringen, optredens, bijeenkomsten. En daar hebben we heel veel hulp voor nodig. We zijn een hele kleine groep. In Nederland heb je maar 0,3 procent Joodse mensen. Dat is een heel klein aantal. En toch is er heel veel, je las het net ook, antisemitisme. En wij begrijpen niet zo goed waarom. In de Troonrede werd vandaag gezegd dat de mensen lijnrecht tegenover elkaar stonden. En dat is ook vaak zo. Wij worden aangevallen, omdat er oorlog is 3.000 kilometer hiervandaan. Ik word op straat aangevallen. Ik moet me verdedigen. Ik moet vertellen waarom ik voor of tegen ben. Ik moet stelling nemen. Dat is heel raar, een oorlog zover weg. En het is, omdat we Joods zijn, moeten we ons verdedigen. Ik heb daar grote moeite mee. Wat wij heel graag willen hier in de stad, is gewoon wat meer aandacht van de gemeente. We zouden heel graag een eigen ruimte willen hebben. Die hebben we niet. We kunnen nergens terecht. En we zijn te klein om een eigen ruimte te kunnen bekostigen. Maar we hebben het wel nodig om sterk te zijn. Er werd zegt, je moet je verzamelen, je moet je verenigen. Waar en hoe? Dat is heel moeilijk voor ons. Dat zijn van die dingen waar we erg mee bezig zijn. We zijn ook bezig met wat zichtbare dingen. We willen heel graag een monument in plaats van ... Om het kort te houden, op het Sumatraplein staat een kruis. Dat is helemaal niet inclusief. Joodse mensen, mensen van de islam en zo, die moeten op 4 mei daar hun bloemetje leggen. Ik vind dat verschrikkelijk. Ik doe het altijd wel, maar ik vind het heel moeilijk om dat te doen. Dat zijn van die dingen waar we heel graag over zouden willen praten. En we willen graag dat voor anderen ook.

De voorzitter: Dank u wel. U bent zeer keurig binnen de tijd. U mag uw microfoon weer uitzetten. Dank. Dan gaan we door naar de vertegenwoordigers van de Al-Fath Moskee. Daar hebben we er 2 van maar liefst. Mevrouw Haja Latifa en Majda Yachou. U heeft gezamenlijk 5 minuten het woord. Vergeet niet de microfoon.

Mevrouw Latifa: Goedenavond allemaal. Ik ben Haja Latifa en vrouwenbestuur van Moskee Al-Fath.

Mevrouw Yachou: Moet ik verder praten? Goedenavond allemaal, ik ben Majda Yachou. En ik zit ook in de vrouwencommissie van de Al-Fath Moskee hier in Dordrecht. Het was voor ons even kort dag dat we hier zijn uitgenodigd. Maar dank jullie wel voor de uitnodiging.

En ook wij merken wel dat het stukje moslimhaat, -discriminatie is gegroeid in de afgelopen jaren. En als bedekte vrouwen met een hoofddoek dragend, als je ergens komt dan denkt men ook weleens dat je dom bent, dat je geen Nederlands spreekt of iets dergelijks. En dat merken wij ook wel. En zoals mevrouw Rodrigues aangaf, sinds 7 oktober 2023 is het ook naar ons toe heel erg gegroeid, de haat. Ook wij worden aangesproken, zij het via social media, zij het op straat, dat wij er een soort van verantwoordelijk worden gehouden voor iets wat 3.000 kilometer verderop plaatsvindt. Dordrecht, ik heb hier altijd goed geleefd. Ik woon hier vanaf mijn eerste levensjaar. Ben ik naar Nederland gekomen. Ik ben nog nooit gediscrimineerd. Ik heb op een rooms-katholieke basisschool gezeten, als enige Marokkaanse gezin. Op de middelbare school was ik het enige Marokkaans meisje op een rooms-katholiek middelbare school op het atheneum. En uiteindelijk dan nu word je gediscrimineerd. Ik denk, ik ben nu in de 40 en nu pas voel ik die discriminatie. Ik denk, waar is het misgegaan? En ik vind het ook heel mooi dat mevrouw Rodrigues aanhaalde het stukje op het Sumatraplein, dat het kruis daar staat. Ik ben het met haar eens. Ik denk dat we meer gewoon bruggen moeten

gaan bouwen om dichterbij elkaar te komen, dan dat we de verschillen gaan moeten opzoeken. Het is beter om juist overeenkomsten met elkaar te bespreken en samen ervoor te zorgen dat we allemaal voornamelijk veilig in Dordrecht kunnen blijven wonen. En ook de gemeenschap van mevrouw Rodrigues. Kijk, wij hebben 2 prachtige moskeeën hier in Dordrecht. Maar het zou ook fijn zijn, als ik namens hen mag spreken, als zij ook een mooie plek zouden hebben waar ze bij elkaar kunnen komen. Dank jullie wel.

De voorzitter: Ook u bent keurig binnen de tijd. Dank u wel. Dan gaan we door naar de Aksa Moskee. Mevrouw Akpinar, aan u het woord.

Mevrouw Akpinar: Goedenavond allemaal, mijn naam is Leyla Akpinar. Ik ben bestuurslid bij de Aksa Moskee in Krispijn, met een Turkse achtergrond. Hartelijk dank voor de uitnodiging om vanavond met u in gesprek te gaan over het belangrijke onderwerp over geloofsdiscriminatie. Ik heb een paar aantekeningen voor vanavond, die ik graag met jullie wilde delen, over de ervaringen van vrouwen die ze op werkplekken meemaken. In onze gemeenschap merken wij dat mensen soms te maken krijgen met vooroordelen of uitsluiting, simpelweg vanwege hun geloof. Dat kan heel verschillend zijn. Van vervelende opmerkingen op straat tot het gevoel dat je niet helemaal meetelt of niet welkom bent. Zulke ervaringen raken mensen diep, omdat het niet alleen gaat over jezelf, maar ook over je identiteit en je verbondenheid met de stad. Het doet me verdriet om te vertellen dat verschillende vriendinnen van mij op hun werk geconfronteerd zijn met discriminatie. Ik wil graag een paar van hun verhalen als voorbeeld met u delen.

Een vriendin van mij begon vol enthousiasme aan haar eerste werkdag. Ze was begonnen bij een bedrijf waar ze koffie en thee serveerde aan klanten. Ze deed haar werk netjes en vriendelijk. Toch kreeg ze dezelfde dag te horen dat een vrouw met een hoofdstuk daar niet thuishoorde. Ze werd meteen ontslagen. Dat was heel pijnlijk en oneerlijk. Toen ze dit meldde bij het uitzendbureau kreeg ze nooit een reactie. Een ander verhaal. Een andere vriendin kreeg tijdens een sollicitatiegesprek het verzoek haar hoofddoek op een andere manier te dragen.

Dit maakte haar onzeker en gaf haar het gevoel dat zij niet werd beoordeeld op haar kwaliteit, maar op haar uiterlijk. Een derde vriendin mocht haar hoofddoek wel dragen, maar kreeg van haar manager te horen dat ze hem misschien bij belangrijke klanten moest afdoen. Zo'n opmerking geeft het gevoel dat je niet helemaal jezelf mag zijn op het werk. Dit soort gebeurtenissen, dit soort voorbeelden en verhalen van vrouwen die dit meemaken, raakt me echt heel diep. Ik ben 46 jaar. Ik ben hier in Dordrecht geboren en getogen. Ik vind het zo triest dat we nog steeds in 2025 over zulke gebeurtenissen kunnen praten. Deze voorbeelden laten zien hoe ingrijpend geloofsdiscriminatie is, ook op de werkvloer. Ik hoop dat de gemeenteraad initiatieven kan ondersteunen die respect en gelijke kansen voor iedereen bevorderen, zodat niemand zich buitengesloten voelt, vanwege zijn of haar geloof. Tegelijkertijd zien wij ook mooie dingen gebeuren. Er zijn Dordtenaren die bewust de dialoog aangaan, die samenwerking zoeken tussen verschillende gemeenschappen en die laten zien dat diversiteit een kracht kan zijn. Dat willen wij graag versterken. Daarom organiseren wij als Aksa Moskee elke maand een ontmoetingsochtend. Het doel daarvan is om mensen van verschillende achtergronden samen te brengen. Wij laten zien wat onze Turkse cultuur inhoudt en wat de islam echt betekent. Zo proberen wij vooroordelen weg te nemen en elkaar beter te begrijpen. Daarnaast werken wij ook samen met de organisatie HipHelpt. Dat is een grote

organisatie met vrijwilligers. Dat is een initiatief waarbij kerken en vrijwilligers mensen in nood praktisch ondersteunen. Wij vinden het belangrijk om hier als moskee aan mee te doen, zodat we samen, moslims en niet-moslims, een bijdrage leveren aan de stad en laten zien dat we er zijn voor alle Dordtenaren. Ik denk dat dit soort initiatieven helpen om vertrouwen op te bouwen en te laten zien dat geloofsgemeenschappen niet tegenover elkaar staan, maar samen willen werken voor een sterke samenleving. Om die redenen wil ik de gemeenteraad oproepen om zulke initiatieven te ondersteunen en te stimuleren, omdat ze een belangrijke rol spelen in het verminderen van discriminatie en het versterken van verbondenheid in Dordrecht. Hartelijk bedankt.

De voorzitter: Super. Ook weer keurig op de tijd. Dank u wel voor uw bijdrage. Dan sluiten we af, of in ieder geval de praatjes sluiten we af met mevrouw Van Wenum van het Platform Dordtse Kerken. Aan u het woord.

Mevrouw Van Wenum: Dank je wel. Mijn naam is Elly van Wenum. Ik ben directeur van Stichting Samen Dordt. Dat is de uitvoeringsorganisatie van de gezamenlijke kerken, als het gaat om het diaconale werk voor de stad. Er doen 37 kerken mee. We faciliteren op dit moment 16 verschillende lokale hulpinitiatieven, samen met 500 vrijwilligers, waarvan driekwart kerkelijk.

We werken daarin heel nauw samen met allerlei seculiere organisaties, met de gemeente, maar ook met moskeeën. Uit hoofde van die functie ben ik bestuurslid van het Platform Dordtse Kerken, de bredere vertegenwoordiging van de kerken in Dordrecht. En van daaruit afgevaardigd om hier vanavond aanwezig te zijn. Er zijn ongeveer 65 heel verschillende christelijke geloofsgemeenschappen in Dordrecht. Ik ga mijn best doen, maar het is wel lastig om met 1 mond te spreken. En het is misschien nog goed om te vermelden dat ik persoonlijk al veel jaren betrokken ben bij het diversiteitsprogramma van de gemeente Dordrecht, vanuit Wijdekerk.

Dat is een organisatie die zich inzet voor de belangen van LHBT+-personen, onder andere in de kerken van Dordrecht. Dan over geloofsdiscriminatie. Als ik de andere sprekers hoor, dan past mij een zeer bescheiden rol. Ik vind het echt verschrikkelijk wat ik hier aan verhalen hoor. Als het gaat om geloofsdiscriminatie binnen onze christelijke achterban dan kan ik heel kort zijn, die signalen zijn er niet. Punt eigenlijk. Ik denk, eerlijk gezegd, dat we als gelovigen misschien wel het meest discrimineren en ook het meest positief gediscrimineerd worden, op basis van de vrijheid van godsdienst. En dat zeg ik met heel veel schroom. Er wordt in onze samenleving vaak ruimte gemaakt voor gewetensbezwaren. En geloofsuitingen zijn niet vergunningsplichtig, hebben we vorige week gehoord. Feitelijk wordt er dan een uitzondering voor je gemaakt, omdat je gelovig bent. Ik ervaar dat als een gunst, waar ik heel dankbaar voor ben. Het is fijn als er rekening met je wordt gehouden. Als er bijvoorbeeld voor het eten stilte wordt gevraagd, zodat je kunt bidden. Dat is een teken van een samenleving waarin we respect voor elkaar tonen. Ik vind, eerlijk gezegd, niet dat dit iets is dat je zou moeten willen afdwingen, maar dat is misschien een persoonlijke mening. Dat betekent niet dat je als christen niet af en toe heel raar aangekeken wordt of negatief bejegend wordt als je zegt waar je voor staat. Of dat christenen niet te maken hebben met pijnlijke vooroordelen. Grapjes over katholieken en kinderen of hoe groot de verbazing was toen we met de kerk aanwezig waren op de Pride. En ik wil ook even de discussie in deze gemeenteraad in herinnering brengen van vorig jaar, over de inzet van ons jongerenwerk op het

Houthavenplein. Toen voelde ik me echt wel een beetje persoonlijk geraakt. Alsof wij als christelijke organisatie per definitie een verborgen agenda hebben. Alsof ik als christen niet professioneel mijn werk kan doen. In de opdrachtbrief voor ons werk werd toen expliciet opgenomen dat we niet mochten evangeliseren. Iets wat we, om te beginnen, absoluut niet van plan waren. Dat is apart, maar ik snap dat dat te maken heeft met vooroordelen. En die komen vaak weer voort uit negatieve ervaringen met bepaalde christenen of geloofsgroepen. Ik kan dat op een persoonlijk niveau begrijpen, maar ik denk wel dat je daar als gemeenteraad boven zou moeten staan. Verder ben ik eigenlijk vooral heel positief. Waar er binnen de gemeente en onder maatschappelijke organisaties in het verleden nog veel aarzeling was als ik aangaf dat ik van de kerk was, gaan tegenwoordig alle deuren open en kunnen we zelfs als kerken een verbindende rol in de samenleving spelen, zoals we dat bij Licht voor Dordt en bij Dordt voor Oekraïne hebben laten zien. Dat is buiten Dordrecht nog vaak heel anders. Bepalend daarin is elkaar kennen, weten wat je aan elkaar hebt en gebruik durven maken van elkaars kracht. Vanuit het Platform Dordtse Kerken hebben we actief de samenwerking met de moskeeën gezocht na de rampen in Turkije, Syrië en Marokko. We hebben ons aangeboden. Hoe kunnen wij helpen?

En andersom vragen we ook de moskeeën om hulp als we zelf handen nodig hebben, bijvoorbeeld om de hulpvragen bij HipHelpt op te pakken. Dat is volgens mij echt samenleven, niet naast elkaar, maar met elkaar. Als je schouder aan schouder staat, dan vallen de verschillen weg. Dank je wel.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. Dan zijn we aanbeland bij het rondetafelgesprek. En ik ben eigenlijk eerst benieuwd wie van de raads- en commissieleden vragen heeft? Dan gaan we gewoon beginnen met de heer Burakçin van GroenLinks.

De heer Burakçin: Dank u wel, voorzitter. Allereerst wil ik eenieder bedanken die zich hier transparant heeft uitgesproken en toch wel heel erg kwetsbaar heeft opgesteld, want het is ontzettend knap om hier toch het verhaal te vertellen wat momenteel heel erg actueel is. Ik heb een aantal verduidelijkende vragen. Allereerst mevrouw Yachou, dacht ik dat het is? Yachou. U heeft een aantal zaken benoemd. U zegt, ik heb me al jaren niet gediscrimineerd gevoeld en opeens is dat nu enorm toegenomen. Ik vroeg me af, welke voorbeelden u heeft van de discriminatie die u momenteel meemaakt? Maar daarnaast ook vraag ik me af, hoe gaat u ermee om? Maar ook bijvoorbeeld andere voorbeelden wat u hoort, hoe gaat men daarmee om? Wordt daar een melding van gemaakt, gaat u naar de politie? Dat zou ik graag van u willen weten.

De voorzitter: Aan u het woord.

Mevrouw Yachou: Dank je wel voor deze vraag. Hoe ga ik ermee om, waar ik mee te maken krijg? Ik werk voor een groot kantoor in Rotterdam. In Rotterdam valt het wel mee. Je mag gewoon met je hoofddoek op werken. De dag dat ik werd gevraagd om daar te gaan werken, heb ik gelijk aangegeven van, ik zou graag gebruik willen maken om te kunnen bidden. Dat mag. Er is ruimte voor vrijgemaakt. Daar zijn ze allemaal fijn in meegegaan. Alleen sinds oktober 2023 merk je gewoon, ook bij collega's onderling, dat er weleens van die microagressie, waar Jeroen het over had ... Dat merk je weleens, van die opmerkingen. Dan werd er laatst een opmerking gemaakt over dat er bij de

gemeente Rotterdam heel veel hoofddoekjes werken. En toen maakte een collega een opmerking van, vind ik belachelijk. Waarop ik vroeg, waarom vind je dat belachelijk? Maar daar wilde hij niet op ingaan. En toen gaf ik aan van, Rotterdam is een multiculturele samenleving. Het is logisch dat daar dames werken met een hoofddoek. Daarnaast, dat geeft toch alleen maar aan dat ze aan het werk zijn. Ze hebben een bepaalde opleiding gevolgd. Wat heb je liever, dat ze thuis zitten, een uitkering trekken of dat ze gewoon keihard aan het werk zijn? Toen was hij stil. Had hij verder geen antwoord op. Hij wilde niet verder reageren. Dat is waar ik mee te maken krijg. Verder op kantoor, mijn relaties, daar word ik niet door gediscrimineerd. Ik heb multinationals in mijn portefeuille zitten, waar ik voor hun zaken afhandelen. En die kijken gewoon naar mij van, mijn kennis, mijn kunde. Maar het is gewoon af en toe onderling die collega's, dat je dan toch wel iets merkt. En dat vind ik vervelend. Dat heb ik nooit eerder ervaren. Ik heb gewerkt voor een streng christelijk bedrijf in Hardinxveld-Giessendam, waar ik binnenkwam met mijn hoofddoek. En dat ik hem verhalen ging vertellen die ik uit de Bijbel ken, want ik heb op een rooms-katholiek basisschool gezeten.

En ik verdiep mij ook in andere geloven. En dat hij aangaf van, zo, dat je dat allemaal weet. Toen zei ik, het is juist dat je elkaar wilt opzoeken, dat je met elkaar in dialoog wilt gaan, in plaats van iets te roepen zonder dat je de achtergrond kent. Zo ga ik ermee om. Ik verdiep me erin, waardoor ik mee kan praten met ze, waardoor ik een dialoog kan aangaan. Ik zal vragen of Haja Latifa nog wat voorbeelden heeft uit onze Moskee, van zusters die zich gediscrimineerd voelen. Nog een aanvulling. Jij vroeg of dat wij daar melding van maken? Dat wordt weinig gedaan in de moslimgemeenschap hier in Dordrecht. Iedereen heeft dan toch de angst dat je gediscrimineerd wordt. Dan kom je daar bij de politie om te vertellen dat je gediscrimineerd bent. Omdat men ook ziet dat de moslimhaat gewoon enorm is gestegen in de afgelopen jaren.

Wij worden aangekeken, zoals ik al eerder aangaf, op zaken waar wij niets mee te maken hebben. Jullie moslims. Zo gaat dat. Ik geef het woord aan Haja Latifa. Is je vraag zo beantwoord? Dank je wel.

Mevrouw Latifa: Ik ga vertellen of zusters die gediscrimineerd worden. Ik geef eigenlijk Koranles bij de moskee en Arabisch les ook. Maar ik hoor van die vrouwen soms ... Je doet eigenlijk een groep vrouwen. En dan maak je soms gewoon gezellig een activiteit en zo. En dan wordt er toch gesproken. En dan hoor ik altijd over die vrouwen die vertellen over hun dochters of hun zonen. Moeilijk voor het werk en moeilijk om werk te krijgen. Ze hebben gestudeerd natuurlijk. En die vrouwen worden ook soms in de winkels gediscrimineerd, omdat soms hoor ik wel, zij zit bijvoorbeeld bij de kassa, en dan komt iemand anders met een karretje voordringen of doorduwen en dan ... Zulke dingen. Dat is irritant. Komen ze gewoon thuis vertellen aan hun dochters. Vinden ze niet leuk. Maar ik heb zelf weinig gediscrimineerd, omdat ik kan bijvoorbeeld ... Als wat iemand zegt, dan geef ik gewoon het antwoord. We leven samen hier in deze maatschappij. Maakt niet uit wie, moslim of niet moslim. Maakt niet uit. Aan ons geloof ook weer, maakt niet uit tussen joden en christelijk. Iedereen heeft zijn eigen geloof. We zeggen, er mag niemand gediscrimineerd. Gewoon iedereen respecteren. En iedereen heeft zijn eigen geloof.

De voorzitter: Dank u wel. Ik denk dat het antwoord was. Had u nog een vervolgvraag? Eentje kan.

De heer Burakçin: Toch nog een vraag. Maar is het wel bekend welke methodes er zijn om te kunnen melden? Dat is denk ik ook wel een belangrijke.

Mevrouw Yachou: Voor mij is het wel bekend. Ik heb geen melding gedaan. Maar ik denk dat wij het sowieso bij ons in de moskee onder de aandacht moeten brengen aan de zuster. Dat we ook in de Arabische taal kunnen uitleggen van, mocht je ermee te maken hebben, dan kun je je daar en daar melden. We zitten van de week sowieso voor het aankomend jaarplan. En daar zal ik het in meenemen.

De voorzitter: Dank u wel. Er was ook een vraag van mevrouw Kamphuis. En er komen er meer. Ik schrijf ze op. Mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Kamphuis: Dank u wel. Ten eerste wil ik jullie allemaal bedanken voor het inspreken. En ik ben er stil van. En ik schaam me voor die tweedeling. Ik hoop heel gauw dat er eendeling komt. Dan heb ik een vraag van mevrouw Rodrigues. Ik had u horen vragen om een standbeeld. Waarom, dat snap ik wel. Maar op welke plek zou u die willen hebben?

De voorzitter: Mevrouw Rodrigues.

Mevrouw Rodrigues: De voormalige synagoge was op de Grote Markt. En daar was ook het actieve Joodse leven. Daar waren winkeltjes en er was een schooltje en de rabbijn woonde daar. En daar willen we heel graag een punt hebben waar we naartoe kunnen gaan met elkaar.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Ayverdi.

De heer Ayverdi: Dank u wel, voorzitter. Allereerst alle respect en dank voor alle betrokkenen hier, voor alle aanwezigen vanuit de verschillende gemeenschappen hier in Dordrecht. Ik vind het prachtig om te zien hoe wij hier in vrede kunnen zitten aan tafel, en dat er mooie dingen worden gesproken over elkaar, voor elkaar. Dat is alleen maar mooier. Ik wil aan iedereen vragen, aan alle vertegenwoordigers van de gemeenschappen, vinden jullie dat de cijfers eigenlijk de werkelijkheid weerspiegelen? Want meestal horen wij, als wij het over deze onderwerpen hebben, dat de cijfers laag zijn, de meldingen laag zijn en dat daarom het probleem niet aanwezig is. Wat vinden jullie van dit antwoord en welke rol zou een gemeente hierin kunnen spelen om bijvoorbeeld meldingsbereidheid te vergroten, om ervoor te zorgen dat mensen toch op hun gemakje hun incidenten kunnen melden? Want wij zien vanuit de politieke oog, bril dat er een grote afstand ligt tussen de burger en de overheid, zowel lokaal als landelijk. Dat meldingen over negatieve dingen toch wat moeilijker gaan. Wat voor rol zien jullie in de gemeente, dat de gemeente dit probleem kan oppakken?

De voorzitter: Zullen we de sprekersvolgorde aanhouden? Want u stelt uw vraag aan alle insprekers. Misschien kunnen we dan beginnen bij de heer Vlug.

De heer Vlug: Dat kan. Volgens mij was de vraag voor de gemeenschappen, maar ik kan er ook wel iets over zeggen. Voorheen hadden we natuurlijk de antidiscriminatiebureaus die elke gemeente had, de ADV's. Juist voor die zichtbaarheid is ervoor gekozen om die allemaal bij elkaar te brengen onder de noemer discriminatie.nl. Dat is een plek waar je

je kan melden. En er worden allerlei campagnes gevoerd, ook op social media door discriminatie.nl, om mensen te helpen om die drempel lager te maken. Dat die voorzieningen er zijn en dat er gebruik van gemaakt kan worden, dat is denk ik heel behulpzaam. En aan de andere kant, melding is natuurlijk één kant van het verhaal. Dat zegt ons iets over de omvang en dergelijke, maar dat zegt ons nog niet zoveel over de aanpak ervan. Dat is misschien wel een belangrijker punt dan alleen melden. Het melden zegt ons iets. Het zegt ons iets over de grootte van het probleem, maar het helpt ons nog niet met de problemen aanpakken en oplossen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Rodrigues.

Mevrouw Rodrigues: Er is veel angst om het te melden. We hebben wel een hele korte lijn met de politie. Als we iets doen, iets organiseren, is er altijd politie bij. Er is natuurlijk een meldpunt, het CIDI, waar we onze bezwaren en angsten neer kunnen leggen. Maar heel veel mensen, en dat is vooral met Joodse mensen zo, die grote groep is nog heel erg getraumatiseerd, zelfs na 80 jaar na de oorlog. En die komen haast niet boven water. Daar hebben we ook heel veel moeite mee. We willen ze proberen op te nemen en vertrouwen te geven, maar er is heel veel angst. Er zijn wel meldpunten, maar heel veel mensen doen het gewoon niet.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk naar mijn rechterkant. Wil een van de burens?

Mevrouw Yachou: Dank u wel voor deze vraag. Bij ons in de moskee, onze gemeenschap bestaat niet alleen uit Marokkaanse moslims, maar we hebben ook heel veel Afghaanse moslima's bij ons in de moskee, heel veel Somalische, Irakese, Syrische, Palestijnse. Echt heel divers. Heel veel bekeringen ook. Maar wat mevrouw Rodrigues ook aangaf, er is heel veel angst. Men heeft geen vertrouwen in de autoriteit. Men heeft er geen vertrouwen in dat de politie er iets mee gaat doen waardoor men zegt, laat maar gaan. En dat is jammer, want op die manier dan kloppen die cijfers gewoon niet. En dan denkt men dat het probleem kleiner is dan dat het in werkelijkheid is. Wellicht, zoals ik al eerder aangaf, dat we het gewoon meer onder de aandacht moeten brengen. En dat we een soort van weerbaarder of krachtiger moeten maken, dat ze toch aangifte doen of er toch een melding van maken.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Akpinar. Met uw microfoon alstublieft.

Mevrouw Akpinar: Ik geef het ook gelijk wat er allemaal gezegd wordt. Er moet gewoon meer in contact ... De gemeente moet zijn met de bestuurders van de verenigingen en organisaties van buitenlanders. En meer over het discriminatiemeldpunt hebben. En mensen op de hoogte houden waar ze moeten melden, wanneer als ze met zulke gebeurtenissen te maken hebben. Dat ze gewoon meer in contact moeten zijn met de verenigingen, om meer mensen op de hoogte te houden waar ze zich aan moeten melden.

De voorzitter: De gemeente bedoelt u dan?

Mevrouw Akpinar: De gemeente, ja.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Wenum.

Mevrouw Van Wenum: Zoals ik al eerder aangaf, is het type geloofsdiscriminatie wat hier besproken wordt eigenlijk niet iets wat in christelijke kringen heel veel voorkomt. Als het gaat over het stimuleren van melden, dan denk ik dat het vooral kan helpen als je ziet dat je melding effect heeft. En volgens mij is het nu een melding doen en het wordt bij de cijfers geteld, maar voordat je daar iets van merkt.

De voorzitter: Dank u wel. Een vervolgvraag?

De heer Ayverdi: Een vervolgvraag inderdaad.

De voorzitter: Maar niet aan iedereen hoor, dit keer.

De heer Ayverdi: Dat komt goed. Het is van vitaal belang, het is in ons optiek heel erg belangrijk om iets te kunnen betekenen voor onze samenleving. Ook voor al de gemeenschappen hier in Dordrecht. En zowel mevrouw Rodrigues als aan de linkerkant vertegenwoordigers van de Al-Fath Moskee heb aangegeven, er is angst. Wat kunnen wij als raad betekenen voor u? Hoe kunnen wij in de politiek ervoor zorgen dat wij uw angst kunnen ontnemen, of het college, het gemeentelijk bestuur? Wat kunnen wij voor u betekenen? Want dat is de grootste reden waarom u hier zit.

De voorzitter: Ik kijk even rond of er iemand is die daarop in wil gaan. Mevrouw Rodrigues? Ja.

Mevrouw Rodrigues: Ik zou het eigenlijk niet weten. Ik weet niet wat jullie eraan toe zouden kunnen voegen. En wat we al doen, ik zei, een korte lijn met de politie. We hebben het CIDI. Er zijn natuurlijk wel wat activisten ook in onze groepen. Maar ik zou niet weten wat jullie eraan zouden kunnen ... Als we onze bijeenkomsten hebben, dat dat misschien wat makkelijker gefaciliteerd zou kunnen worden. Dat we in ruimtes kunnen zijn waar iedereen mag komen. Misschien zoiets. Maar ik weet het eigenlijk niet.

De voorzitter: Aan u het woord.

Mevrouw Yachou: Wijzelf, vanuit de moskee, zitten één keer per kwartaal met wethouder Chris aan tafel. En dan bespreken we heel veel van dit soort zaken, waar wij hier in Dordrecht als moskeeën, zowel de Turkse gemeenschap als de Marokkaanse gemeenschap, tegenaan lopen. En wellicht zou de gemeente daar iets in kunnen faciliteren dat er een spreker zou kunnen komen die het daarover heeft, met betrekking tot het doen van meldingen, dat je niet bang hoeft te zijn, dat er naar je wordt geluisterd, dat het serieus wordt genomen. Wellicht zoiets. Dank je wel.

De voorzitter: Uw oproep vindt direct een luisterend oor. Zo snel kan het gaan. De heer De Heer.

De heer De Heer: Voorzitter, dank. En ook namens mij dank aan alle insprekers en het delen van al jullie persoonlijke en ook kwetsbare verhalen. Er werd veel gezegd over meldingen en meldingsbereidheid natuurlijk ook en over aantallen. In de artikel 40-vragen beantwoording lezen we ook die aantallen van 2 naar 4. Daar moeten we het dan mee doen. En tegelijkertijd hoor ik ook dat er veel meer gebeurt. Maar dan ben ik wel even benieuwd, dat is ook een beetje een technische vraag, hoe komen die cijfers tot

stand? Aan de ene kant ook van, waar kan men zich dan melden en wanneer wordt iets wel of niet meegeteld? Het CIDI wordt genoemd, of discriminatie.nl. De politie kan ik mezelf ook voorstellen. Het eerste is eigenlijk, wat wordt er nu wel en niet meegeteld?

En het tweede is ook, omdat er over heel verschillende gradaties van discriminatie werd gesproken, van hele grote incidenten natuurlijk tot microagressies, die net zo pijnlijk kunnen zijn. En dat misschien mijnheer van Movisie daar iets over kan zeggen. Wanneer wordt iets wel of niet meegerekend?

De voorzitter: De heer Vlug.

De heer Vlug: Daar kan ik wel een antwoord op geven, voor een deel. Ons beeld is sowieso niet volledig. Die cijfers moet je in een context kunnen plaatsen. Er zijn afzonderlijke instanties, zoals voor de Joodse gemeenschap CIDI. Maar je hebt ook Meld Islamofobie voor de moslimgemeenschap bijvoorbeeld, die hun eigen cijfers bijhouden. Die hebben hun eigen methodiek, dan bijvoorbeeld de politie dat heeft. Is ook heel moeilijk om al die cijfers bij elkaar te rapen en daar een soort van één beeld van te krijgen. Het beste beeld wat we hebben, is de Monitor Discriminatie die vanuit discriminatie.nl komt. Die kijkt met name naar de cijfers vanuit de politie.

Er is ook een juridisch kader voor wat geldt. En dat maakt het zo lastig, omdat de juridische definitie van discriminatie vrij smal is. Een microagressie valt daar bijvoorbeeld niet per se onder. Microagressie wordt niet meegenomen in die cijfers. Het gaat dan eerder om vandalisme, haatspraak en dat soort zaken, die echt juridisch ook te vatten zijn en waar de politie iets mee zou kunnen doen. Met die bril op moeten die cijfers gelezen worden. Het beste overzicht is de monitor die jaarlijks bijgehouden wordt door discriminatie.nl.

De voorzitter: Mevrouw De Bruijn wilde hier ook nog op ingaan.

Mevrouw De Bruijn: We hebben deze stukken ook bijgevoegd, die monitor. Daar kan je ook inderdaad de cijfers zien en hoe ze onderverdeeld zijn. Nou zijn deze cijfers natuurlijk, zoals al eerder genoemd, dan niet representatief voor wat wij weten dat er speelt. Maar ze zitten er wel in, en ook specifiek van Dordrecht en ondergesplitst.

De voorzitter: De heer De Heer.

De heer De Heer: Dank voor de toelichting. Die heb ik ook gezien inderdaad. Ik was alleen wel benieuwd dan waar die vier bijvoorbeeld ... Is dat specifiek politiemeldingen of toch ook verschillende bronnen waar die vandaan komen?

De voorzitter: Mevrouw De Bruijn.

Mevrouw De Bruijn: Dat zijn drie verschillende bronnen geweest.

De voorzitter: De heer Van Antwerpen, uw vraag.

De heer Van Antwerpen: Voorzitter, dank u wel. Ik heb een vraag voor mijnheer Vlug. U gaf aan van, wat helpt, is niet alleen ontmoeting, maar ook actie. En ik vroeg mij af, is er een overzicht welke acties er al in den lande gebeuren? Zodat je als gemeente zijnde gewoon kan kijken naar best practices.

De voorzitter: De heer Vlug.

De heer Vlug: Wat er is, is waar ik net al naar verwees, het rapport uit 2023 van Movisie, waarin effectieve interventies en werkzame mechanismen in kaart worden gebracht. Dat is het eerste onderzoek van die aard, specifiek, die gemaakt is. En dan verder is er een uitsplitsing naar verschillende discriminatiegronden, waarbij bij de ene grond meer gedaan is dan bij de ander. Als het gaat over arbeidsdiscriminatie, ligt er heel veel onderzoek en heel veel voorbeelden. Maar bijvoorbeeld op het onderwijs moet nog heel veel werk gebeuren. Als het gaat over specifieke aanpakken, we hebben generieke aanpakken voor discriminatie, maar stel je voor je wil iets doen in de gemeente aan moslimdiscriminatie, is er nauwelijks onderzoek of nauwelijks in kaart gebracht wat er al is. Laat staan of dat ook is wat we weten uit de wetenschap of het werkt. Want er gebeurt heel veel, maar sommige dingen, zoals ik al zei, kunnen ook averechts werken. Het beste, of het meest onderbouwde rapport wat we hebben, is nu het rapport uit 2023.

Er komt wel een nieuw onderzoek in 2026, van start, wat specifiek gaat over de drie gronden die genoemd worden in het Nationaal onderzoek moslimdiscriminatie. Er werden drie gronden genoemd, onderwijs, arbeidsmarkt en institutioneel racisme. En daar gaan we juist de stap maken naar het in kaart brengen daarvan, van die interventies. De vraag is gegrond, maar we hebben nog te weinig data om daar goed dingen over te kunnen zeggen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie een vraag van de heer Van Pelt. En daarna eventueel van mevrouw Kamphuis.

De heer Van Pelt: Dank u wel. Ik heb ook een vraag aan mijnheer Vlug. En die gaat eigenlijk een beetje over hoe u het begrip discriminatie definieert. Ik heb de indruk dat het een beetje een soort verzamelterm is waar heel veel onder valt. Want u begon uw betoog met ongelijk behandelen, werkgevers die een kandidaat niet aannemen op een grond die niet legitiem is. Dat is ook tastbaar en concreet en kan een rechter eventueel ook iets mee. En daarna, ook in de gesprekken waaiert het een beetje uit naar haat, antisemitisme, nare grapjes. Is er niet een heel fundamenteel onderscheid wat we eigenlijk zouden moeten maken? Of laat ik het anders zeggen, is er een officiële definitie van discriminatie?

De voorzitter: Voordat u antwoord geeft, wil ik ook aangeven dat er een factsheet bij de stukken zat die hier vrij diep op inging. Maar de heer Vlug.

De heer Vlug: Waar u naar verwijst, is het verschil tussen de juridische definitie en de sociaalwetenschappelijke definitie. Dat is waar dit om gaat. Er is een smalle juridische definitie van strafbare feiten. Als jij op basis van je geloofsovertuigingen bijvoorbeeld niet aangenomen wordt, dan is dat strafbaar. Maar dat betekent niet dat er andere vormen van onderscheid maken zijn die daarbuiten vallen. Dan gaat het bijvoorbeeld

inderdaad over opmerkingen maken, het gaat over zaken die niet strikt juridisch te vatten zijn.

En dat is desalniettemin een vorm van discriminatie. Daar is uiteraard een discussie over in de wetenschap, over welke definities er zijn. Er is niet een sluitende definitie in de sociale wetenschappen voor.

De voorzitter: Dan had ik mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. En dank inderdaad voor alle ervaringen die jullie hebben gedeeld. Ik was benieuwd, er is ongeveer twee jaar geleden een antidiscriminatie meldpunt binnen de bibliotheek opgezet. En er werd net heel duidelijk aangegeven dat de angst eigenlijk een enorme drempel is om te melden. Was er bij jullie bekend dat er dit antidiscriminatie meldpunt was? En zijn er voorbeelden van mensen die daar dan ook naartoe gegaan zijn? Of was hier eigenlijk ook de drempel in de bibliotheek eigenlijk best wel hoog?

De voorzitter: Wie wil hier iets over zeggen? Ik kijk een beetje ...

Mevrouw Schnabel: Aan wie antwoorden wil.

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mevrouw Yachou: Bij ons is het meldpunt niet bekend, wat dat betreft.

De voorzitter: Links van mij eventueel? Het had geen grote bekendheid, is mijn indruk. Niet aan deze tafel, in ieder geval. Waren er nog vragen? De heer Ayverdi.

De heer Ayverdi: Dank u wel. Nogmaals, net als alle fracties hier, voor ons is discriminatie, maar ook andere vormen van discriminatie niet te accepteren. Dat kan niet. Maar wat kunnen wij als raad? En dan vraag ik het aan de wethouder, als dat kan in de beeldvormende sessie ...

De voorzitter: Maak uw vraag eerst maar eens af.

De heer Ayverdi: Wat als godsdienstdiscriminatie een vaste plek krijgt, een structurele plek krijgt in bijvoorbeeld het inclusieve stad programma van het college? Wat vindt de wethouder daarvan? Of zou dat een impact hebben op het gebied van godsdienst discriminatiebestrijding?

De voorzitter: Ik denk dat we dan wel echt richting een oordeelsvorming gaan. En dat kan. Dat kunnen we aan het eind van deze vergadering besluiten, dat we naar een oordeelsvormende vergadering gaan.

De heer Ayverdi: Inderdaad.

De voorzitter: Maar ik denk dat dat meer de plek is voor zo'n gesprek dan deze ronde tafel. Hou hem even vast, als politieke vraag.

De heer Ayverdi: Ik hou hem vast.

De voorzitter: Anderen? Mevrouw Van den Aardwegh.

Mevrouw Van den Aardwegh-van Leeuwen: Ik ben onder de indruk van de gesprekken. En dan als ik naar mevrouw Van Wenum luister wat voor verschil het is tussen christen zijn en andere godsdienst. En natuurlijk gaat ons dat aan als CDA en vind ik dat ook spijtig om te horen. Mijn vraag zou zijn van, er is al heel veel gevraagd, maar wat zouden we echt direct voor jullie kunnen doen? De voordelen wegnemen, dat lukt niet. Maar hoe zou het zichtbaarder kunnen zijn? Als we het hebben over goede daden ... Het is een beetje omslachtig wat ik zeg. Maar als ik mevrouw Van Wenum hoorde over een stichting die veel doet. En ik weet ook zeker dat er binnen de moskeeën veel gedaan wordt. Hoe kunnen we zorgen dat jullie zelf ook zichtbaarder worden, dat het meer is dan alleen maar discriminatie op uiterlijk?

De voorzitter: Er zijn al een soort van antwoorden gegeven in de richting van wat wij als raad kunnen doen, maar misschien zijn er nog aanvullingen? Nee. U mag, zeker.

Mevrouw Yachou: Wellicht kan vanuit de gemeente, dat er iets van een campagne wordt opgezet, dat we samen sterk ... Mooie taal hè? Samen sterkt. Je ziet weleens van die abri's, van die posters, zet dames uit alle geloofsovertuigingen erop. Dat wij samen sterk staan. Dat we samen tegen discriminatie ... Dat discriminatie in Dordrecht niet toegestaan is of niet wordt geaccepteerd. Zoiets. Plaatjes zijn altijd wel heel erg ... Die maken wel indruk op mensen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk nog even rond of er meer vragen zijn. Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Eigenlijk even een vraag gewoon, omdat ik benieuwd ben, zijn jullie op de hoogte inderdaad van dat er een antidiscriminatie bijeenkomst is op 25 september? Zou fijn zijn als iedereen daar dan ook bij aanwezig zou kunnen zijn.

De voorzitter: Ik kijk even rond of mensen daarvan ... Ik zie wat geschrijf. 25 september. Over vrouwendiscriminatie.

Mevrouw Schnabel: Dit gaat echt specifiek over discriminatie. 8 oktober is de bijeenkomst ... De bijeenkomst over femicide is op 8 oktober. En de bijeenkomst over discriminatie op 25 september.

De voorzitter: Dat is meteen geplugd.

Mevrouw Yachou: Wij zijn daar niet van op de hoogte, van die twee bijeenkomsten. Daar zouden wij ons wel graag voor willen aanmelden. Kan dat straks met jou dan?

De voorzitter: Ik denk dat dat na deze vergadering helemaal goedkomt.

Mevrouw Yachou: Top. Dank je.

De voorzitter: Zijn er nog andere vragen of hebben we ze nu wel zo'n beetje afgetikt? Ik geloof het wel. En u wil ook nog wat zeggen. Zullen we beginnen met mevrouw Kamphuis, en dan krijgt u ook nog het woord.

Mevrouw Kamphuis: Laat eerst mevrouw, want ik wilde een oordeelsvormend voorstellen.

De voorzitter: Mevrouw Van Wenum.

Mevrouw Van Wenum: Het is misschien een beetje ongebruikelijk om vanuit deze kant een vraag te stellen.

De voorzitter: Dat mag. Het is een ronde tafel.

Mevrouw Van Wenum: Maar ik weet dat we in de kerken heel veel aandacht geven aan bestrijden van onverdraagzaamheid binnen onze eigen kringen.

En behalve de vraag, wat kan de gemeenteraad doen, denk ik dat het ook een legitieme vraag is om aan de verschillende geloofsgemeenschappen te stellen wat ze in hun eigen kring doen om onverdraagzaamheid tegen te gaan.

De voorzitter: En aan wie stelt u die vraag?

Mevrouw Van Wenum: Het is misschien een advies aan de gemeenteraad, wat kun je doen? Vraag eens aan ons, wat wij doen. Maar het mag ook hier ter plekke beantwoord worden.

De voorzitter: We zitten nu aan tafel. Wie wil er op ingaan. Mevrouw Kamphuis, zijn we toch weer bij u.

Mevrouw Kamphuis: Sorry. Ik heb het een tijdje geleden in mijn buurt meegemaakt, met een vrouw die echt discriminerend was tegen de moslimgemeenschap. En die heb ik heel erg kritisch toegesproken.

De voorzitter: Niemand aan tafel twijfelt daaraan. Uw microfoon. Is er nog iemand anders die daarop in wil gaan wellicht? Dat mag.

Mevrouw Van Benschop: In een beeldvormende sessie hoor ik mijn mond te houden. Maar ik vind eigenlijk dat hier een hele mooie handreiking wordt gedaan. Want volgens mij wordt er ook een voorstel gedaan dat de raad ook kan vragen aan de verschillende geloofsgemeenschappen van, wat doen jullie zelf in jullie eigen gemeenschap? En daar de dialoog over aangaan. Volgens mij is dat de oproep eigenlijk die ik zo'n beetje hoor van mevrouw Van Wenum. En dat vind ik wel iets wat we ook even mogen markeren, dat we het gesprek op die manier ook aan kunnen, in plaats van dat we altijd in de reflex schieten dat we het moeten oplossen. Soms moet je ook gewoon echt samenwerken om tot een oplossing te komen.

De voorzitter: Mevrouw Van Wenum.

Mevrouw Van Wenum: En aanvullend daarop, het gaat natuurlijk niet alleen om hoe je dat aanpakt binnen de geloofsgemeenschappen, maar er zijn veel meer gemeenschappen in Dordrecht. Sportverenigingen. Ook politieke partijen die zich kunnen

afvragen van, wat doe ik nu binnen mijn eigen vereniging om onverdraagzaamheid tegen te gaan?

De voorzitter: Dit is een boodschap die we mee naar huis nemen vanavond. Dan zijn we denk ik aan het einde van de vragen. En dan wilde mevrouw Kamphuis een oordeelsvormende commissie aanvragen, geloof ik. Dan gaan we daar maar heen. Wilt u dat toelicht?

Mevrouw Kamphuis: Ik heb nog diverse vragen aan de wethouder. En die zou ik dan graag willen stellen via de oordeelsvormende commissie.

De voorzitter: En welke vragen zijn dat?

Mevrouw Kamphuis: Bijvoorbeeld een plek voor de Joodse gemeenschap om naartoe te gaan en een standbeeld op de Aardappelmarkt. Dat de wethouder daarnaar wil kijken.

De voorzitter: De Grote Markt.

Mevrouw Kamphuis: Grote Markt.

De voorzitter: Even kijken hoor. U wilde ook wat zeggen, de heer Ayverdi?

De heer Ayverdi: Ja. Dank u wel, voorzitter. Steun inderdaad. Maar ook wat ik net had gevraagd richting de wethouder, krijgt godsdienstdiscriminatie een vaste plek binnen het programma inclusieve stad? En hoe zorgen we ervoor dat dit een structureel onderdeel wordt van Dordrecht? Dat het ook na de gemeenteraadsverkiezingen bijvoorbeeld een structureel statisch element van Dordrecht wordt, zowel van het huidige college als de volgende colleges.

De voorzitter: De heer De Heer.

De heer De Heer: Vanuit onze fractie niet direct steun nu voor een oordeelsvormende vergadering. Ik denk dat dit heel waardevol was en dat alles ook kon worden gevraagd en worden gezegd. Ik denk, we lezen ook in de artikel 40-vragen, de beantwoording ervan, dat er een uitvoeringsprogramma is en dat de wethouder hier aan tafel ook al die signalen, alles wat we hier delen met elkaar, meeneemt voor die uitvoering. In die zin denk ik dat dat heel compleet is op dit moment. Dat er natuurlijk altijd weer een later moment kan zijn om weer die temperatuur te meten hier in deze stad. Maar voor nu zou dit voor ons voldoende zijn.

De voorzitter: Ook een heldere boodschap. Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Ik wilde eigenlijk in aanvulling op de heer De Heer zeggen, misschien heb ik het verkeerd begrepen, maar ik hoorde net een soort van toezegging dat er ieder kwartaal wellicht een bijeenkomst zou kunnen zijn. Die is er al? Geweldig dat dat er is. Misschien zou het fijn zijn om daar dan gewoon ook steeds over geïnformeerd te blijven. En is dat misschien genoeg om dan, naar aanleiding daarvan, weer een keer een nieuwe bijeenkomst ...

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw Van Benschop: Wat we doen, is echt een veelheid aan bijeenkomsten. Je hebt bijvoorbeeld Veelkleurig Dordt die activiteiten organiseren. Dat ondersteunen we. Er worden verschillende activiteiten door het CECD georganiseerd, die we ondersteunen. Waar net over gesproken werd, dat hebben we drie jaar geleden gestart, dat is een netwerk van vrouwen uit de moskeeën waar ik ... Eén keer in het kwartaal gaan we een soort reizend circus in stand ... Gaan we iedere keer naar een andere moskee om het gesprek aan te gaan over onderwerpen die aangedragen worden vanuit de moskeeën. En er komen soms ook acties uit voort. Als u vraagt, kunt u de raad een update geven van alle activiteiten die er spelen, dat kan.

Ik wil jullie ook best informeren over alleen het kwartaaloverleg wat ik heb met de moskeeën. Maar dat is misschien wat dun, want het gaat over veel meer. Dan kan ik beter denk ik een overzicht presenteren van alles wat we binnen dit kader doen, als dat limitatief lukt.

De voorzitter: mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dat zou ontzettend fijn zijn, want dan kunnen we naar aanleiding daarvan wellicht weer verder in gesprek.

De voorzitter: Dat is een optie natuurlijk, maar kunnen we dit als toezegging noteren dat die informatie er komt?

Mevrouw Van Benschop: Ja.

De voorzitter: Dan hebben we die in ieder geval. Maar laten we ook even niet te veel afdwalen van het verzoek van mevrouw Kamphuis en de heer Ayverdi voor een oordeelsvormende vergadering. De heer Van Antwerpen.

De heer Van Antwerpen: Voorzitter, dank u wel. Wij steunen die oproep, maar dan wel met de vraag om het breder te trekken. We hebben vanavond gesproken over godsdienstdiscriminatie. En discriminatie gaat helaas veel breder dan alleen over godsdienst. Mijn oproep zou dan zijn om het wat breder te trekken, en daar oordeelsvormend over te praten.

De voorzitter: We werken met politieke vragen. Er ligt geen raadsvoorstel bij dit stuk. Als we een oordeelsvormende commissie doen, dan hebben we het over politieke vragen. U kunt hier een politieke vraag aandragen, die niet gaat over geloofsdiscriminatie. Dan komt die op de agenda. Dat is de manier.

De heer Van Antwerpen: Wat zou er moeten gebeuren, namens de gemeente Dordrecht, om discriminatie op andere gronden dan geloof aan te pakken?

De voorzitter: Die is wel zo breed, daar kan je wel een hele avond mee vullen.

De heer Van Antwerpen: U wilde een brede vraag.

De voorzitter: Zo heb ik het volgens mij niet verwoord. Als voorzitter moet ik deze helaas tegenhouden. Het idee van die politieke vraag is dat we echt op zoek gaan naar, waar verschillen de politieke partijen in Dordrecht van mening over? En waar kunnen we het debat over voeren? En dit geeft onvoldoende richting om echt, snapt u wat ik bedoel, een gestructureerd debat te voeren. Maal er nog even op. Maar we hebben ook onvoldoende steun op dit moment nog voor een oordeelsvormende commissie, want daar is de helft plus één van de aanwezigen hier voor nodig. Wie steunt dit? De heer Burakçin.

De heer Burakçin: Voorzitter, niet zozeer over de steun uitspreken, maar ik kan me in grote lijnen scharen achter wat de heer De Heer zei. Volgens mij heeft de wethouder allerlei toezeggingen hier gedaan. En de vraag van de SP kan volgens mij gewoon schriftelijk gesteld worden, waar een antwoord op komt. We krijgen ook voortdurend een update van het uitvoeringsprogramma, waar we iets van kunnen vinden. Wat ons betreft, ik zie er eerlijk gezegd het nut er niet zo van in om hier een oordeelsvormende sessie over te houden.

De voorzitter: De heer Van Pelt.

De heer Van Pelt: Daar sluiten we ons bij aan.

De voorzitter: Mevrouw Balorian.

Mevrouw Balorian: Goedenavond, ik ben nog niet aan het woord geweest vanavond. Allereerst dank voor alle verhalen. Ik heb mee zitten luisteren. En het raakte me in ieder geval wat men meemaakt, ook in Dordrecht. Ik sluit me wel aan bij de heer De Heer, omdat in de beantwoording van de schriftelijke vragen is eigenlijk helder uitgelegd wat er allemaal wordt gedaan, ook aan geloofsdiscriminatie, of in ieder geval aan discriminatie binnen Dordrecht. En voor nu denk ik dat dat voldoende is. En mocht blijken dat dat niet het geval is, dan kunnen we het altijd opnieuw aankaarten.

De voorzitter: Als ik het goed heb bijgehouden, hebben we nu vier partijen tegen een oordeelvormende vergadering en drie partijen voor. Vijf tegen? Ik tel de VVD, ChristenUnie/SGP. Jullie ook? Dan zit het er niet in, een oordeelsvormende vergadering. Onze griffier heeft ijverig meegeschreven met de politieke vragen, maar die kunnen direct de prullenbakken in. Maar wat we wel doen, is dat er een brief aankomt van de wethouder. Die komt op de Agendacommissie. En dan kunt u op de Agendacommissie alsnog besluiten om het een en ander in te plannen. Mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Kamphuis: Dan ga ik stiekem toch via de voorzitter een vraag stellen aan de wethouder. Wil de wethouder mijn vragen meenemen in die brief?

De voorzitter: Wil de wethouder dat?

Mevrouw Van Benschop: Het is natuurlijk niet dat ik daar niet schriftelijk op wil reageren, want dat wil ik wel. Maar het raakt echt een heel ander punt dan dat ik een overzicht geef van de activiteiten die we doen. Ik wil dan toch de commissie verzoeken, of in dit geval mevrouw Kamphuis, om ze even schriftelijk te stellen, zodat we daar gewoon op een goede manier, volgens het juiste proces, antwoord op kunnen geven.

De voorzitter: Ik zie geknik. Dan doen we dat. Geen oordeelsvormende commissie. Maar we hebben nog wel de beantwoording van de artikel 40-vragen. Die stond vanavond op de agenda. Kunnen we die ter kennisgeving doorsturen naar de gemeenteraad? Bent u daarmee akkoord? Gaat niet door naar de raad. Is nog efficiënter. Fantastisch. We nemen ze bij deze ter kennisgeving aan. En dan denk ik dat we aan het eind zijn van deze vergadering.

Ik dank u allen hartelijk voor een inkijkje in uw leven, wat ook soms heel persoonlijk is. Daarvoor veel dank. Van een andere orde is mijn vraag om uw kopjes en glaasjes op te ruimen. En nog een fijne avond. Dank u wel.

4. Afgeven Verklaring van geen bedenkingen voor Wieldrechtse Zeedijk 2a - Raadsvoorstel

Voorzitter: Mevrouw Koene
Raadsgriffier: De heer Boogaard
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Dhr. Van Antwerpen (Beter voor Dordt)
Mevr. Van Herwijnen (Partij voor de Dieren)
Mevr. Kamphuis (SP)
Mevr. Lindner (Beter voor Dordt)
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)
Dhr. Noldus (VVD)
Dhr. Van Pelt (Forum voor Democratie)
Dhr. Oostenrijk (CDA)
Dhr. Struijk (ChristenUnie/SGP)
Dhr. De Vries (VSP)

Portefeuillehouder: wethouder M. Merx

Ambtelijke ondersteuning: mevr. Van Middendorp, dhr. Verhees

Overige aanwezigen: mevr. Zijdemans

De voorzitter: Iedereen gaat hoopvol naar mij kijken, maar we wachten op een presentatie. Dat kan ook. Natuurlijk, ik bedoel, maar die presentatie moet natuurlijk sowieso. Welkom, dames en heren. Beeldvormende sessie over de Wieldrechtse Zeedijk 2a, rond het afgeven van een verklaring van geen bedenkingen. Aanwezig zijn links van mij, mevrouw Van Middendorp en de heer Verhees, namens de ambtelijke organisatie. En dan krijgen we mevrouw Zijdemans. Kijk ik even die kant op. U bent er ook. Die zit overigens niet naast de ambtelijke ondersteuning. Ik zie de heer Merx zitten, namens het college. Dan krijgen we de heer De Vries, namens de VSP. Mevrouw Kamphuis, SP. De heer Struijk, CU/SGP. De heer Oostenrijk, CDA. De heer Noldus, VVD. Mevrouw Lindner, Bvd. Mijnheer Van Antwerpen, Bvd. Mevrouw Van Herwijnen, Partij voor de Dieren. De heer Van der Meer, GroenLinks. De heer Van Pelt, Forum voor Democratie. Rechts van mij zit de heer Boogaard, namens de griffie. Mijn naam is Irene Koene. Vorige week is er ingesproken door mevrouw Zijdemans. En er is gebleken dat er bij de commissie

behoefte was voor meer informatie op dit dossier. En daarnaast was er ook behoefte om nog een aantal vragen aan de inspreker te kunnen stellen. We starten zo meteen met, want kijk, daar is hij al, het technische deel van de vergadering waarin de betrokken ambtenaren een presentatie geven over het dossier.

En u kan hen daarna vragen stellen. Met de nadruk op daarna. Vervolgens zal mevrouw Zijdemans dan weer plaatsnemen. En dan kan u daar nog vragen aan stellen. We hebben tot 22.00 uur. En nog voordat ik uitgesproken ben, mijnheer Oostenrijk, steekt u uw vinger al omhoog. Zegt u het maar.

De heer Oostenrijk: Hoe moet ik de presentatie, die nu komt, gaan koppelen aan de vragen die ik heb gesteld aan het college, die ook bij de stukken zitten? Worden die vragen successievelijk meegenomen of worden ze niet beantwoord nu?

De voorzitter: Dat wordt de verrassing van de avond. Ik zou zeggen, let u goed op of het erin terugkomt. Als het niet erin terugkomt, dan komt u even bij mij terug op de lijn. Mevrouw Van Wingeren. Van Wingeren? Mevrouw Van Middendorp.

Mevrouw Van Middendorp: Geen probleem. Goedenavond allemaal, ik ben Yvette van Middendorp van de gemeente Dordrecht, en planjurist voor het buitengebied. En ik ga jullie vanavond inhoudelijk meer vertellen over het plan voor een hoveniersbedrijf met kwekerij aan de Wioldrechtse Zeedijk 2a. Er zijn inderdaad in de vorige raadsvergadering een aantal vragen in de agenderingstool gezet. Dat ging met name over, wat is het proces geweest? Wat is er aan participatie gedaan? En waarom wijken we hier af van het bestemmingsplan? Daar zal ik onder andere met deze presentatie op ingaan. Daarnaast is er ook nog een uitvraag gedaan van, zijn er nog aanvullende vragen? En deze hebben wij ook meegenomen in de presentatie. En die zal ik benoemen, als ik daar antwoord op geef. Gelieve wil ik graag dat jullie de aanvullende vragen behouden tot ik klaar ben met de presentatie, want ik hoop dat een groot deel ook duidelijk wordt met deze presentatie. Dan begin ik even, dit is bij jullie bekend naar aanleiding van vorige week, maar met de locatie. Het is voornamelijk een braakliggend terrein wat aan de Wioldrechtse Zeedijk is gelegen. Dit is een recente luchtfoto. Die kunnen we er later ook nog even bij pakken. Ik begin eerst even met het proces wat tot nu toe is doorlopen. Dit initiatief begint eigenlijk in februari 2019. Toen is in het portefeuillehoudersoverleg met de wethouder over dit initiatief met een kwekerij gesproken. En toen is eigenlijk ingestemd met, wij willen meewerken aan dit initiatief. Wel met een aandachtspunt, dat er aandacht moet zijn voor het participatieproces. Daarna is de initiatiefnemer hier, Baan Hofman B.V., hoveniersbedrijf, de aanvraag gaan voorbereiden. En op 2 juli 2021 hebben wij de formele aanvraag binnengekregen.

Het is wel even goed om te noemen dat we hebben toen een aanvraag ontvangen voor een uitrit op basis van onze APV. Dat was de aanpassing van de uitrit. En we hebben in afwijking van het bestemmingsplan, een omgevingsvergunningaanvraag voor een hoveniersbedrijf met kwekerij binnengekregen. Daarna gaat het standaardproces. We gaan het behandelen. We gaan het beoordelen. En dit valt nog onder de Wabo, deze aanvraag. Toen hadden we te maken met een lijst van verklaring van geen bedenkingen. Dit ligt in het buitengebied. Is vervolgens een raadsvoorstel voor uw raad voorbereid om deze verklaring van geen bedenkingen af te geven. 18 oktober 2022 is door uw raad deze ontwerpverklaring van geen bedenkingen afgegeven voor dit initiatief. Daarna is

dat besluit ter inzage gegaan. Er is een zienswijzeperiode gestart. Toen is er een zienswijze ingekomen van de inspreker vorige week, waarin eigenlijk hetzelfde bezwaar als wat nu aangevoerd wordt in staat.

En dat hebben wij toen beantwoord en hebben wij de zienswijze ongeldig verklaard. Op 16 mei 2023 is er een definitieve verklaring van geen bedenkingen door uw raad afgegeven, waarin die beantwoording zienswijze ook mee ingestemd is. En die definitieve verklaring van geen bedenkingen, dat besluit is uiteindelijk gepasseerd en is de vergunning verleend, op basis daarvan. Naar aanleiding van dat besluit van dat wij mee gaan werken met het initiatief en een verklaring van geen bedenkingen is afgegeven, is daar een beroep tegen ingesteld. Is een gerechtelijke procedure gestart door de inspreker. En op 15 november 2024 is een uitspraak in dat kader van het beroep gedaan en besloten door de rechter dat de beslissing op de vergunning wordt vernietigd. Wat hield dat precies in? Beslissing wordt vernietigd. We kunnen door met de omgevingsvergunning voor het bedrijf. Het is vernietigd, omdat er gebreken waren in het geluidsonderzoek en er een nieuw geluidsonderzoek nodig was. En duidelijke tekening ten aanzien van de terreininrichting. Ten aanzien van die APV-vergunning is de beslissing ook vernietigd, omdat er eigenlijk een omgevingsvergunningaanvraag had bij moeten zitten voor het afwijken van het bestemmingsplan. Daar zit een bestemming wonen en tuin voor die uitrit. Toen zijn wij opnieuw met die vergunningen aan de slag gegaan en een nieuw besluit voorbereid. Het is opnieuw beoordeeld door het college. En nu ligt het opnieuw bij u voor om een verklaring van geen bedenkingen af te geven. Dat is het raadvoorstel wat nu voorligt. Naar aanleiding hiervan is ook een specifieke vraag gesteld, omdat het eigenlijk twee percelen betreft. Het betreft ook, zoals ik al uitlegde, 2 omgevingsvergunningen. 1 voor de uitrit, 1 voor het bedrijf. Zijn er eigenlijk ook formeel 2 verklaringen van geen bedenkingen nodig. In dit geval is het in 1 voorstel samengenomen, omdat het onlosmakelijk met elkaar verbonden is. Geen bedrijf zonder uitrit. Geen uitrit zonder bedrijf. Het is in 1 voorstel aan u voorgelegd, maar het zijn 2 verklaringen van geen bedenkingen. Nog even ter achtergrond. In eerste instantie is die vergunning verleend. Ook de aanvragen zijn gepubliceerd. Maar door de gerechtelijke procedure is er formeel nu nog geen vergunning afgegeven, zowel APV als omgevingsvergunning. Dan even kort over het plan en wat is aangepast. Eigenlijk in basis is dit plan niet veel veranderd. Het is nog steeds een hoveniersbedrijf met kwekerij. Naar aanleiding van de gerechtelijke uitspraak is de terreininrichting, en dan gaat het met name om aan de rechterkant de paardenstallen, de benodigdheden voor de paarden, die hobbymatig worden gehouden, en verduidelijking van waar de kwekerij komt. En dat is, het is geen L-vorm, andersom onderin.

En een nieuw geluidsonderzoek, omdat dat gebreken had. Eerder is natuurlijk een verklaring van geen bedenkingen afgegeven voor het plan. In basis is het plan niet veel gewijzigd. In de agenderingstool stond ook een vraag over het participatieproces wat hier heeft plaatsgevonden en hoe de bewoners zijn betrokken? Een deel staat hierin. Ik kom later nog verder terug op dit proces. Maar dit gaat met name om de omgevingsvergunningen. Vanuit de wetgeving, de Wabo geldt hier nog steeds, is dat geen onderdeel. Het is de verantwoordelijkheid bij de initiatiefnemer. Wij als bevoegd gezag kunnen dit niet afdwingen. Wij kunnen hooguit adviseren van, het beste is dat u ook aandacht besteed aan participatie. Er is hier een uitgebreide omgevingsvergunningprocedure van toepassing. Die biedt ook participatiemomenten, in

de vorm van een zienswijzeperiode. En dat men zienswijzen kan indienen. Gezien de complexiteit hebben wij in een 2019 al het bedrijf gevraagd om participatie te organiseren. En als reactie daarop heeft Baan Hofman B.V. daarover een verslag aangeleverd.

Dat zit bij dit raadsvoorstel, maar zat ook al bij dat voorgaande raadsvoorstel. Dan even nog kort, wat is het proces wat er nu nog aankomt, met het raadsvoorstel wat nu voorligt? Als u een besluit op deze ontwerpverklaring van geen bedenkingen geeft, of u instemt met het afgeven van de verklaring van geen bedenkingen of het weigert, dan volgt kennisgeving van dit besluit van de raad. Dan gaat het besluit ter inzage en kan men opnieuw zienswijzen indienen. Dan gaan wij die zienswijze behandelen. Dat kan mogelijk leiden tot aanpassing, bijvoorbeeld in de ontwerp beschikking. En uiteindelijk komt er dan weer een raadsvoorstel uw kant op, om definitief de verklaring van geen bedenkingen af te geven of te weigeren. Met daarbij weer een advies van het college en de beantwoording van de zienswijzen. Dat leidt tot het verlenen of weigeren van de omgevingsvergunningen. En dat wordt dan opnieuw een kennisgeving van gegeven. Dan een andere vraag die ook in de tool stond, waarom wijken wij af van het bestemmingplan en is dit een goed idee? Dat begint eigenlijk bij de voorganger van het huidige bestemmingsplan, dat heette gedeelte lang gebied. Daarin is eigenlijk dit perceel bedoeld geweest voor een manege of uitbreiding van de manege. Dat komt omdat naast dit kavel ... Dit kavel is eigenlijk omsloten door maneges. Wij hadden het idee vanuit recreatief oogpunt om hier een cluster van maneges te maken. Echter bleek dat er geen interesse bij maneges was om dit kavel aan te kopen. In 2014 is er een nieuw bestemmingsplan gekomen, de Nieuwe Dordtse Biesbosch. Dat geldt nu nog steeds. Toen hebben wij een recreatieve functie aan dit perceel gegeven. Dat houdt in dat daar dagrecreatie kan, natuurbeschoud, groen. En een wijzigingsbevoegdheid voor naar een bedrijfswoning bij een recreatief bedrijf. Dat hebben we dan al van tevoren laten weten, dat vinden wij ook acceptabel. Ook daar is geen animo of een plan op ingekomen. Het blijkt dat, wij zijn even de geschiedenis ingedoken, dat er ook amper andere initiatieven waren. Waarover is gesproken, is een paardenfokkerij op deze locatie, maar daar is nooit een formele aanvraag voor gekomen. Door u was ook een specifieke vraag gesteld van, hoeveel formele aanvragen zijn er in de laatste 20 jaar binnengekomen en hoeveel hebben wij er verleend? Wij hebben in de korte tijd die we hadden het archief nagezocht, maar we hebben tot nu toe eigenlijk geen andere formele aanvraag gevonden dan degene die nu voorligt met het raadsvoorstel. Ik heb hier nog even kort een uitsnede van het vigerende bestemmingsplan. Dan zie je dat hier recreatie geldt.

Er zit ook een bouwvak op. 1.000 vierkante meter mag bebouwd worden. En dan de wijzigingsbevoegdheid. En wat ook al positief bestemd is, is 20 parkeerplaatsen. Dat staat ook al opgenomen in het bestemmingsplan. Dan echt even door, want het initiatief wat wij dan uiteindelijk kregen, was voor een hoveniersbedrijf met een kwekerij, een bedrijfswoning en faciliteit voor het hobbymatig houden van paarden. Destijds in het raadsvoorstel, uit 2022, was de beoordeling dat in plaats van het terrein langer onbenut te laten, zou een invulling met een hoveniersbedrijf met een kwekerij als een passende functie worden gezien. Het is geen recreatieve functie. Maar het feit dat er een kwekerij bij zit voor bomen en planten, wat deels een agrarische functie is, past het binnen het karakter van het buitengebied. Hier wordt ook stedenbouwkundig over geadviseerd, dat vanwege die combinatie met een kwekerij het acceptabel wordt geacht op deze locatie.

En ook voldeed het aan de parkeernormering. Voor de beoordeling nu is beter gekeken naar onze Omgevingsvisie en verder getoetst aan de 7 doelen, omdat, en dat kunnen jullie teruglezen in het raadsvoorstel, in basis voldoet het niet aan ons beleid. Maar wat we dan opvoeren, is dat het een bijdrage moet leveren aan de 7 doelen.

Dat is in het raadsvoorstel terug te lezen, dat de aanvrager zijn onderbouwing heeft aangepast naar aanleiding van en heeft aangetoond dat er ten aanzien van gezonde stad, biodiversiteit en duurzaamheid er sprake is van een bijdrage aan onze doelen. Dat hebben wij kunnen bevestigen. En voor de rest sluiten wij aan bij de eerdere beoordeling, die ook in het eerdere raadsvoorstel zat. Nu vergeet ik een kleine ... Terug. Er was ook nog een specifieke vraag gesteld, om toe te lichten waarom dit bedrijf met bedrijfswoning mogelijk wordt gemaakt, nu het niet gaat om een recreatief bedrijf met een bedrijfswoning. Dat was inderdaad de wijzigingsbevoegdheid. En daarbij op voorhand meegegeven dat wij daaraan mee willen werken. Die voorwaarde dat het een bedrijfswoning bij een volwaardig bedrijf moet zijn, hebben wij opnieuw opgevoerd. In dit geval voldoen zij daar ook aan. Alleen is dit dan meer een dienstverlenend bedrijf dan een recreatief bedrijf. Maar door die kwekerij vinden wij het op deze locatie passend. Er zijn ook een aantal vragen over specifieke aspecten gesteld, geluid en verkeer. Daar wil ik nu nog even dieper op ingaan. Ik begin even met geluid. De rechter oordeelde in de rechtszaak in november 2024 dat het geluidsonderzoek, wat toen aangeleverd was, gebreken had. Naar aanleiding daarvan heeft de aanvrager nieuwe geluidsonderzoeken uitgevoerd en aangeleverd bij ons. En dat gaat over het wegverkeer en de bedrijfsactiviteiten. Uit dat nieuwe geluidsonderzoek volgt dat er gemiddeld genomen, het gaat hier om voornamelijk personenauto's en bedrijfswagens die komen aan- en afrijden en de bedrijfsactiviteiten, is er sprake van een aanvaardbaar akoestisch klimaat en wordt voldaan aan de geluidsnorm die voor dit gebied geldt. Dan hebben we ook het piekgeluid. Dat is echt een piekmoment, een heel hoog geluid. Daar heeft het onderzoek uitgewezen dat ter plaatse van de gevels en tuinen van de Wieldrechtse Zeedijk 2 niet wordt voldaan aan de norm als hier vrachtwagens optrekken. Daar zit dan de overschrijding, als die vrachtwagens daar optrekken. En geloof de remontluchting het doet. Daar hebben wij natuurlijk op gereageerd. En wij hebben geconstateerd juist dat het acceptabel wordt geacht om eenmaal 1 vrachtwagenbeweging per dag tot maximaal 3 in de week, in de dagperiode van 9.00 uur tot 18.00 uur toe te staan, om zo het materieel te laden en lossen voor het hoveniersbedrijf, gezien de verder andere relatief rustige periode van de dag.

Deze hele specifieke beoordeling gaan wij via een voorschrift vastleggen in de beschikking. En dat is dan ook een handavingsgrond als de vervoersbewegingen anders gaan of als het er meer zijn. Even kijken, dan waren er ook nog een aantal specifieke vragen hierover gesteld. Ten aanzien van de vraag waarom er verschillen zijn ontstaan in geluidsonderzoeken en welke gegevens als uitgangspunt worden gehanteerd, kan ik antwoorden dat er zijn nieuwe geluidsonderzoeken aangeleverd en die worden als uitgangspunt gehanteerd. Dat zijn de meest recente berekeningen. Het klopt inderdaad dat er verschillen in zitten. Dat heeft die rechtszaak ook aangetoond. En wij hebben het recentste geluidsonderzoek beoordeeld. En daar komt vervolgens die voorwaarde voor die vrachtwagens uit voort. Er is ook een vraag gesteld over waarom deze overschrijding als toelaatbaar wordt geschouwd, terwijl deze locatie in het stiltegebied ligt, wat aangewezen is door de provincie? Dit gebied valt inderdaad in het stiltegebied uit de

provinciale omgevingsverordening. Daar ligt dat in vastgelegd. En daar zijn regels opgenomen, die vooral zien op een verbod van specifieke bronnen van lawaai, een evenement of bepaald gemotoriseerd verkeer. Geluiden die bij het gebied horen, zijn wel toegestaan, bijvoorbeeld agrarische activiteiten. En dat stiltegebied is bedoeld voor bezoekers en natuur, om de rust te bewaren.

Er is enige beleidsvrijheid. We zitten hier aan de rand van de stad en ingeklemd tussen maneges en verderop ook agrarische bedrijven. Wij hebben eigenlijk die geluiden als passend geacht, in relatie tot het stiltegebied, omdat er ook andere activiteiten plaatsvinden en omdat dit heel dicht tegen de stadsrand ligt. En dit gebied strekt zich heel ver uit, uiteindelijk tot onze Biesbosch. Ook het vigerende bestemmingsplan liet al een functie toe, recreatie. En daar kunnen ook activiteiten en geluiden uit volgen. En wij beoordelen dan, in relatie tot wat nu is toegestaan en deze nieuwe functie. En vinden dat dan een kleine verandering. Dit bezwaar is ook in de eerdere zienswijze, bij de eerste verklaring van geen bedenkingen, binnengekomen. En hebben wij daar toen ook op geantwoord. Ook een vraag is of de geluidsproductie voor de bedrijfsvoering van dit hoveniersbedrijf, conflicteert met de voor dit gebied toegestane geluidsnormen en hoe dit zich verhoudt tot de naburige woningen? Zoals eerder aangegeven, zijn er nieuwe geluidsonderzoeken. En volgens die geluidsonderzoeken is er grotendeels geen sprake van overschrijding. Er wordt gewoon voldaan aan de norm. Maar ten aanzien van de vrachtwagens voor het laden en lossen is een overschrijding geconstateerd. En die beperken wij door dat voorschrift in de beschikking vast te leggen. En zo achten wij dat er een acceptabele situatie is. Er is een deel van het onderzoek die ziet op de verkeersbewegingen. Er is ook een onderzoek dat ziet op industrielawaai. Dat gaat over de bedrijfsactiviteit van het hoveniersbedrijf. En er wordt op die activiteiten ingegaan en wat voor geluidsproductie dat heeft. Daar komt ook terug, wat doet een shovel, wat doet een kettingzaag wat bij dit bedrijf hoort? En die apparaten zijn meegenomen en overwogen. En daar wordt van geconstateerd dat het voldoet aan de norm. Nu is het natuurlijk zo dat een hoveniersbedrijf in hoofdzaak zijn bedrijf ergens anders uitvoert. Wat hier vooral zal gebeuren, is het bijhouden van die kwekerij, opslag en het af- en aanrijden van bedrijfswagens. En die activiteiten vinden allemaal in de dagperiode plaats. Dat wordt ook vastgelegd in de beschikking.

En dan is er nog een vraag binnengekomen, of wij het kunnen toelichten, in relatie tot het toestaan van een bedrijfswoning, de geluidsnormen toelaatbaar worden geacht? Ik heb dit geïnterpreteerd als dat het gaat over de normen die gelden voor een bedrijfswoning. Wat in dat geluidsonderzoek is onderzocht, wat de geluidsproductie van het bedrijf is op de burgerwoningen die aan de dijk zijn gelegen? Een bedrijfswoning gelden andere normen voor. Daar gelden eigenlijk bijna geen normen voor. Daar is een veel soepeler regime. En de voorwaarde is dat het dan verbonden moet zijn aan het bedrijf wat erbij zit. Daar is ook geen onderzoek op uitgevoerd, omdat daar gewoon soepele normen voor gelden. En dat wordt als toelaatbaar geacht. Even kijken, dan als sluit wil ik nog even ingaan op het aspect verkeer, ook naar aanleiding van uw vragen. Ik begin even met de gegevens die voorliggen. Het gaat hier om 15 personenauto's per dag en 10 bedrijfsbussen, eventueel met een aanhanger per dag. Deze gegevens zijn door de aanvrager aangeleverd. En die hebben wij beoordeeld. Het bestemmingsplan zelf staat al 20 parkeerplaatsen toe. Dat is ook wat in de tekeningen van de aanvrager staat. Daar voldoen ze aan. En de verkeersbewegingen over die aantallen zijn passend geacht door

ons. Er is sprake, in onze ogen, van een beperkte verkeersaantrekkende werking. U heeft hier ook een specifieke vraag over gesteld, dat volgens u uit het akoestisch onderzoek blijkt dat er een aanzienlijke toename in het geluid is en of het college het noodzakelijk acht om aanvullend verkeersonderzoek te verrichten? Hierover hebben wij overleg gehad met de verkeerskundige. Volgens ons is dit niet noodzakelijk.

De Wioldrechtse Zeedijk is een dijk van ongeveer 3,5, 4 meter breed. Je kan elkaar daar lastig passeren. Maar het landbouwverkeer is met de nieuwe Landbouwweg van deze dijk verdwenen. Sindsdien is er met name sprake van bestemmingsverkeer. Er is ook een verkeersbord, die een beperking oplegt, dat er in de avond- en ochtendspits alleen bestemmingsverkeer mag rijden op deze weg. De intensiteiten zijn in de huidige situatie laag. Het is een smalle weg. We kunnen ons voorstellen dat met een aantal meer bewegingen, zoals in dit geval, dit gevoelsmatig veel meer overlast gaat opgeven. Maar in de praktijk, waarbij bij dit bedrijf vooral 's ochtends en 's avonds wordt afgereden, vinden wij dit geen significante toename. En er kon hier nu ook al een recreatief bedrijf. Er is natuurlijk nooit echt een initiatief of een plan voor gekomen. Maar daar had je eigenlijk ook al mee rekening moeten houden dat daar verkeersbewegingen van zouden komen. Ook omdat wij al 20 parkeerplaatsen hebben onderzocht, in het kader van het bestemmingsplan, en toegestaan. En wij achten op dit moment een aanvullend verkeersonderzoek niet nodig. Dan is er ook nog een vraag gesteld over de toekomstige verkeerssituatie, en of deze kan leiden tot trillingshinder? En of deze risico's niet in kaart moeten worden gebracht? Dit hebben wij ook intern afgestemd. In het algemeen wordt wegverkeer en ook zwaar verkeer niet meegewogen met trillingshinder. Dat is daar niet van belang. De weg Wioldrechtse Zeedijk is daarbovenop in goede staat. Het wegdek is vlak. Er zijn geen drempels. En omdat de vrachtwagen bovenaan moet draaien, zal de snelheid standaard al wat lager zijn. En dat zijn allemaal factoren die de kans op trillingshinder verlagen. De kans op overschrijding van de normtrillingen is heel klein geacht in dit geval. Wat ook goed is om nog even te noemen, is dat al deze aspecten, ook in het kader van geluid en verkeer, worden in de vergunning vastgelegd. De precieze bedrijfsactiviteiten, de vervoersbewegingen, de dagperiode waarin dit alleen mag plaatsvinden. Die worden met voorschrift vastgelegd.

En dit vormen ook handhavingsgronden. Dan, wat speelde er nog meer naast deze omgevingsvergunningaanvragen? Het gaat dan om meerdere handhavingsverzoeken die zijn binnengekomen bij de Omgevingsdienst. Deze gaan over het strijdig gebruik van de in- en uitrit en de aanpassing van de in- en uitrit. En naar aanleiding van deze handhavingsverzoeken heeft de Omgevingsdienst meerdere inspecties uitgevoerd en meerdere keren geconstateerd tijdens de inspecties dat er geen sprake is van bedrijfsmatige activiteiten en gebruik van het perceel. Tijdens die inspecties zijn er geen bedrijfsmatige activiteiten ter plekke aangetroffen. We hadden geen grond om te kunnen handhaven. We hebben ze niet gezien op die momenten. Er zijn ook meerdere gerechtelijke zaken en uitspraken geweest, onder andere op die handhavingsbesluiten van de Omgevingsdienst en onder andere een voorlopige voorziening. In maart 2024 is opnieuw een ... Daar vooraf is eigenlijk een inspectie geweest. En toen hebben wij strijdig gebruik van de inrit geconstateerd. Er stond een fietsenrek vlak bij de inrit. En die was groter dan wat je normaal verwacht. En toen was er een grondslag om een last onder dwangsom op te leggen aan Baan Hofman B.V., de eigenaar, die gaat in werking treden voor het strijdige gebruik van de inrit. Die geldt nu nog steeds. Naar aanleiding

hiervan zijn ook een aantal vragen door u gesteld. Als eerste, of er toelichting gegeven kan worden of wij de stelling van de inspreker over de inrit, dat deze niet voldoet aan de geldende normen, kunnen delen en als illegaal moet worden beschouwd? Zoals ik net aangaf, zijn er meerdere handhavingsverzoeken binnengekomen. Daar hebben wij ook op gereageerd. We zijn gaan controleren of er een strijdig gebruik is van de inrit.

Dan gaat het om een gebruik voor bedrijfsmatige activiteiten, onderhoud of gebruik naar aanleiding van een recreatieve functie die er eigenlijk nu zit. Dat is geen handhavingsgrond. Dat is gewoon toegestaan. In eerste instantie hebben we dat niet kunnen constateren, tot in maart 2024. En toen is er meteen een last onder dwangsom opgelegd. Andere vraag ging over, waarom wij hebben afgezien van handhaving op de aanpassing van de in- en uitrit? Dat gaat, omdat er een nieuwe in- en uitrit is gelegd, die die breder was dan afgesproken. En er is nog een vraag, sorry, waarom wij afgezien hebben van handhaving op aanpassing van die in- en uitrit en of wij kunnen bevestigen dat de Omgevingsdienst niet is ingegaan op deze verzoeken tot handhaving van de inspreker over de normen waarop de inzet zou worden getoetst? Dat gaat met name over de aanpassing van de in- en uitrit. Die aanpassing is gebeurd naar aanleiding van de APV-vergunning. Dat was in 2022. Uit de procedure volgt vervolgens dat deze beslissing op de vergunning werd vernietigd. Maar in die uitspraak is geconstateerd dat die vergunning inhoudelijk eigenlijk geen fouten heeft en het ondergeschikte aanpassingen of strijdigheden zijn die zijn aangetroffen bij de in- en uitrit. Onder andere dat wij voorschrijven dat die 5,5 meter breed moet zijn, maar dat die daar ter plekke 5,7 meter breed is. Om die reden heeft de gemeente eigenlijk afgezien van handhaving, omdat wij voornemens zijn om die APV-vergunning af te geven, ook op basis van wat in de gerechtelijke procedure is aangegeven. En voorwaarden voordat wij die vergunning formeel kunnen afgeven nu, geldt dat er ook een omgevingsvergunning moet worden afgegeven voor de strijdigheden met het bestemmingsplan. De rechter oordeelde dat deze onterecht niet was aangevraagd. Ook is de Omgevingsdienst ingegaan op alle verzoeken die binnenkwamen tot handhaving, voor de aanpassing, maar ook voor het strijdig gebruik. Ook extra vragen beantwoord. Ook documenten beschikbaar gesteld.

En wij kunnen bevestigen dat de Omgevingsdienst wel ingegaan is op handhavingsverzoeken van de inspreker. Dan is er nog een vraag gesteld over de contactmomenten van de Omgevingsdienst met de inspreker en over de Omgevingsdienst die de inspreker niet in de gelegenheid heeft gesteld om over de problematiek te overleggen. Wij vinden het heel vervelend om te horen dat dit zo ervaren wordt door de inspreker. Door de Omgevingsdienst is namelijk op alle verzoeken gereageerd. Er zijn ook tijdig stukken gestuurd en vragen beantwoord. Het is ook al van het begin af aan duidelijk dat de inspreker deze ontwikkeling niet wil. Er zijn vanuit hun ook geen bewegingen gemaakt tot een oplossing. En eigenlijk alle formele instrumenten aangewend. Als er een opening zou zijn geweest of als er een opening is, is er natuurlijk de mogelijkheid om te overleggen. Tot slot nog een vraag over de gerechtelijke procedures die lopen en of we hier op de hoogte van zijn en waarom dit geen beletsel vormt voor het raadsvoorstel? Wij zijn op de hoogte van de procedures die nog lopen, maar die staan eigenlijk los van de 2 omgevingsvergunningen waar dit raadsvoorstel over gaat. Het zijn nog procedures ten aanzien van wat er nog meer speelde. Wat deze dia eigenlijk aangeeft. En voor de omgevingsvergunningen is de gerechtelijke procedure al afgerond. Want deze is namelijk vernietigd en moet overnieuw. Dit zijn wij nu aan het

doen. En dat raadsvoorstel ligt nu bij u voor om een verklaring van geen bedenkingen af te geven. En daar wilde ik mee afsluiten.

De voorzitter: Graag klein, want we zitten best wel dik in de tijd inmiddels. Gaat u gang.

De heer Verhees: Dank u, voorzitter. Ik hou het kort. Even goed om nog wel te vertellen dat de hobbypaarden en die faciliteiten geen onderdeel uitmaakte van die afwijking, want dat past eigenlijk al binnen de bestemming. Goed ook om aan te geven dat het toestaan van die vrachtwagens is ook niet iets wat we zomaar ook gewoon doen. Dat komt ook gewoon voort uit de Handreiking industrielawaai. En dat houdt eigenlijk in dat je dat bij je belangenafweging ook mag betrekken. Namelijk het belang inderdaad van de aanvrager en het belang van omwonenden, waar je rekening mee moet houden in je verhaal, in je overwegingen. En daarbij komt dan ook gewoon het feit dat het gaat om slechts zes voertuigbewegingen van die vrachtwagens. En dat afgezet tegen het belang van de aanvrager noopt ons om dan te zeggen van, ondanks dat daar een overschrijding is, is het nog steeds goede ruimtelijke ordening, om even de oude term aan te houden. En om dat te waarborgen is er een voorschrift in het concept van het ontwerpbesluit vastgesteld.

De voorzitter: Dames en heren, ik zei daarnet al, het is heel laat. Wij willen ook nog ruimte geven aan de spreker, want daar willen jullie ook nog vragen aan stellen. Als u een vraag heeft, alleen puur technische vraag. Mevrouw Van Herwijnen had ik eerst gezien. Daarna kom ik bij u.

Mevrouw Van Herwijnen: Voorzitter, ik stik echt van de vragen, want ik snap de hele gedachtegang van het college niet dat we zeggen van, dit plan willen we mogelijk maken. Ik heb de stukken gelezen, het conceptbesluit, de ruimtelijke onderbouwing. Ik zie wel hoe het plan haalbaar kan worden gemaakt. Tenminste uiteindelijk kan je voor alles ontheffing verlenen. Ik zie alleen nergens waarom het college dit plan wenselijk vindt. We hebben een Omgevingsvisie.

De voorzitter: Maar ik ga u even onderbreken. Want dit is een mening. Ik wil helemaal geen meningen horen nu.

Mevrouw Van Herwijnen: Dit is een inleiding van mijn vraag, voorzitter.

De voorzitter: Maar ik heb gezegd dat ik graag wil dat u technische vragen stelt.

Mevrouw Van Herwijnen: Dan is de technische vraag, we hebben een Omgevingsvisie, hoe ziet u dat de hoofdfunctie, dan heb ik het niet over de kwekerij of over de paarden, het hoveniersbedrijf passend kan zijn binnen de Omgevingsvisie? We hebben een stiltegebied. Hoe vindt u dat passend? En mijn tweede vraag, als ik die nog even mag stellen, voorzitter, over het geluid. Het geluidsrapport geeft aan, voor een goed woonleefklimaat. Maar niks wordt in het geluidsrapport gezegd over de geluidsnormen binnen een stiltegebied. Hoe wordt daarmee omgegaan? En hebben we dan ook geen ontheffing van een provincie daarvoor nodig, omdat je gaat afwijken van de functies van een buitengebied?

De voorzitter: Mevrouw Van Middendorp.

Mevrouw Van Middendorp: Als ik mag beginnen met waarom het hoveniersbedrijf hier passend is geacht. Onze Omgevingsvisie in basis zegt inderdaad, er mogen drie functies in het buitengebied, natuur, recreatie en agrarisch. Dat is in basis. We hebben daarnaast een kader, dat we daarbuiten mee kunnen werken met initiatieven die niet pas binnen die functie, in eerste instantie, als ze een bijdrage leveren aan de zeven Omgevingsvisie doelen. Dat is onze werkwijze. Wij hebben hiervoor extra onderbouwing gevraagd van de initiatiefnemer. Die heeft dit aangeleverd. En daar vooral bij biodiverse stad en ook ten aanzien van duurzaamheid, klimaat en energie, worden extra bijdragen geleverd. Het gebouw wordt, naast de verplichting dat het van het gas af moet, nog extra ... Worden er zonnepanelen op gelegd, wordt het helemaal aardgasvrij gemaakt. Wij hebben ten aanzien van die zeven doelen kunnen constateren dat er een positieve bijdrage is. En daarom zeggen wij toch mee te willen werken aan dit initiatief. Wat al eerder natuurlijk is besloten, is dat dit kavel heel lang ongebruikt is gebleven. Dat had ik chronologisch weergegeven. En dat we daarom een passende invulling zoeken voor het initiatief. En als er geen animo is vanuit bepaalde zaken, gaan we kijken van, zo'n hoveniersbedrijf kwam toen, hoe dat op deze locatie goed ingepast kan worden? Ten aanzien van de ontheffing van de provincie. Weet jij dat?

De heer Verhees: Wat ik daarover kan zeggen, natuurlijk in eerste instantie gaat het om het afwijken van de bestemming. Want een hoveniersbedrijf past niet binnen de geldende bestemming. Waarom? Dat heeft mevrouw Van Middendorp natuurlijk ook net verteld. Dat heeft met name ook te maken met dat dit terrein al jarenlang braak ook ligt en er geen initiatieven kunnen worden ontwikkeld. En als je het hebt over stiltegebied, dat bekijk je natuurlijk ook gewoon in combinatie met wat er allemaal omheen al zit. Het is een buitengebied, maar aan de andere kant is het toch wel redelijk bewoond al. Het zit naast een manegebedrijf. Daarachter is toch ook best wel een groot agrarisch bedrijf al aanwezig. En dat telt ook hier gewoon wel in mee. Daarnaast is het ook zo dat van het hoveniersbedrijf zelf de meeste activiteiten zullen plaatsvinden bij de klant zelf.

Wat is er hoofdzakelijk aan de hand? Inderdaad 's ochtends komt het personeel. En die gaan uiteindelijk ook naar hun opdracht toe. En die komen binnen de dagperiode, voor 19.00 uur, weer terug. Overdag zijn er eigenlijk, wel beschouwd, niet zoveel activiteiten te verwachten van zo'n bedrijf. Zeker niet zoals het op dit moment ook zo aangevraagd is.

De voorzitter: Mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Kamphuis: Dank u wel, voorzitter. Het is ten eerste buitengebied. Daar zouden we niet gaan bouwen. Maar die dijk is smal. En daar ga je met grote vrachtwagens omheen.

De voorzitter: U heeft een technische vraag.

Mevrouw Kamphuis: Ik loop daar met mijn paard en er komt een grote vrachtwagen aan. Nu zit ik te denken van, hoe ziet de gemeente dat met het drukke verkeer op de smalle dijk? En wat gebeurt er als er toch schade ontstaat aan die huizen van die grote vrachtwagens?

De voorzitter: Dit zijn politieke vragen. Ik ga eerst naar iemand anders. Dan kan u nadenken over hoe u hem dan wil stellen? Mijnheer Oostenrijk zag ik.

De heer Oostenrijk: Voorzitter, mevrouw Van Middendorp heeft uitvoerig een aantal vragen beantwoord. Ook deels de vragen die ik namens CDA heb ingediend. Toch hecht ik eraan dat deze vragen door het college worden beantwoord, want dat geeft helderheid, ook tekstueel, van wat de beantwoording is op de vraag.

Mevrouw Van Middendorp: U wilt schriftelijke beantwoording op de vragen? Dat gaan wij regelen.

De voorzitter: Mijnheer Noldus.

De heer Noldus: Voorzitter, twee vragen over het proces. Want ik begrijp uit de presentatie, en dank daarvoor, dat de omstandigheden niet echt anders zijn dan het eerdere besluit in 2022. Tegelijkertijd moeten we dat wel corrigeren. Toch nog even voor de scherpste, wat is dan precies het aspect dat we als raad moeten corrigeren en dat eerdere besluit wat dan nietig is verklaard? Want in de basis is er niet veel veranderd, krijgen we mee. En de tweede vraag is, nu ligt er eigenlijk een individuele casus voor bij ons als raad, waar vaak college eigenlijk dit afhandelt. Wat ik bijzonder vind, is dat we niet alleen de verklaring van geen bedenkingen vaststellen, maar ook de concept verklaring van geen bedenkingen, waar zienswijze op mogelijk is en dat we ook het definitieve nog een keer moeten vaststellen. Ik zou graag een korte toelichting ontvangen of dat standaard is? Want dan zouden we ook eigenlijk het bezwaar op ons eigen raadsbesluit moeten afhandelen, wat mij een beetje vreemd overkomt.

De voorzitter: Concreet iets technischer, u vraagt om het proces, hoe dat precies loopt? Mevrouw Van Middendorp.

Mevrouw Van Middendorp: Ten eerste nog, wat voor besluit wordt er gevraagd? Ik heb aangegeven, er is inderdaad weinig veranderd ten opzichte van de verklaring van geen bedenkingen die voorlag, waar u mee heeft ingestemd. In principe ligt nu een geheel nieuwe verklaring van geen bedenkingen. Twee eigenlijk in feite liggen er aan u voor. U bent weer aan zet om deze te weigeren of te verlenen. Houd alleen in het oog dat er al eerder zo'n proces is geweest en, dat heb ik uitgelegd, waarom toen medewerking is verleend en dat jullie daarmee hebben ingestemd. Dat is meer dat ik hem meegeef. Het ligt nu eigenlijk weer open. U moet een verklaring van geen bedenkingen afgeven. Een ontwerp in eerste instantie. En dan ga ik gelijk naar het proces toe. U geeft een ontwerp verklaring van geen bedenkingen af. U gaat wel één afgeven of u weigert deze af te geven. Dan gaat dat besluit ter inzage. Dat moet namelijk formeel openstaan voor bezwaar. Dan kan men een zienswijze indienen. Bij de definitieve komt eigenlijk de beantwoording van de zienswijzen terug. En dan kunt u op basis van de beantwoording van zienswijzen nog motiveren of u die verklaring van bedenkingen afgeeft of weigert. Maar in principe bepaalt u nu al of u deze wilt afgeven of niet.

De voorzitter: Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Dank u, voorzitter. De ambtenaren hebben denk ik hun best gedaan om uit te leggen dat het is toegestaan om de beide vergunningen te verlenen.

Mijn vraag is, had u ook de ruimte om eventueel tot een andere afweging te komen, en op grond van beleid of normen de vergunning te weigeren? Of is die ruimte er niet?

Mevrouw Van Middendorp: Dit is een lastige ruimte om te achterhalen. We hebben natuurlijk al eerder dit traject gehad. We hebben het advies gegeven, we willen medewerking verlenen. Daar heeft u ook op ingestemd. Toen is er eigenlijk een soort vertrouwen gewekt. Toen hebben we aangegeven, wij vinden een hoveniersbedrijf op die plek acceptabel. Nu kregen we dat opnieuw terug vanuit die gerechtelijke uitspraak. In principe ligt het dan opnieuw voor. Kan je opnieuw die beoordeling doen. Dat hebben wij ook gedaan, op basis van onze Omgevingsvisie. Maar je moet altijd in het achterhoofd houden dat er al een eerder proces is geweest, waarbij al eigenlijk een soort toestemming is gegeven. Er is al ingestemd. Dat nemen we in ons achterhoofd mee. En dat is wel de basis geweest om het nu weer aan u voor te leggen om medewerking te verlenen. Het was eigenlijk een beetje weinig nieuwe beoordelingsruimte, om het zo te zeggen.

De voorzitter: Ik geef eerst mevrouw Kamphuis het woord, want die weet nu wat ze technisch gaat vragen.

Mevrouw Kamphuis: Dank u wel, voorzitter. Ik vond het net wel technisch, voor mijn gevoel. Maar ik wilde vragen, hoe wilt u de veiligheid voor de bewoners en voor de manegepaden op die dijk ... Hoe ziet u daar de veiligheid van in?

Mevrouw Van Middendorp: Wij hebben geconstateerd eigenlijk dat het gewoon past op die dijk, dit aantal verkeersbewegingen. Dat dat eigenlijk geen groot aantal is. En dat de veiligheid wordt gewaarborgd, voor die vrachtwagens ook. Het is inderdaad een smalle dijk, maar het is acceptabel geacht.

De voorzitter: Mijnheer Struijk.

De heer Struijk: Dank u wel. Hele eenvoudige vraag hoor. Eén vrachtwagen per dag, maximaal drie per week, wie gaat dat controleren?

Mevrouw Van Middendorp: Dat werkt naar aanleiding van meldingen. En dan gaan wij weer een inspectie doen. En dan constateren of er wordt voldaan aan die voorwaarden of niet. Dat is de praktijk.

De voorzitter: Sorry, u mag nu in dit stadium geen vragen stellen. Iemand anders nog een vraag van de commissieleden? Nee? Dank. Jullie mogen op de publieke tribune gaan zitten. En dan ga ik de spreker uitnodigen om plaats te nemen aan tafel. Maar dit zijn ook vragen, mijnheer Oostenrijk. Ik wilde net zeggen, ik heb begrepen dat er nog vragen zijn aan de spreker. We kunnen die vragen nog wel even laten staan. Wie heeft een vraag aan de spreker? Mevrouw Van Herwijnen.

Mevrouw Van Herwijnen: Dank u wel. Door het college is natuurlijk aangegeven dat dit hoveniersbedrijf voldoet aan de doelen, zoals we hem hebben gesteld in dit buitengebied. Hoe kijkt u daar als bewoner tegenaan? Vindt u ook dat zo'n hoveniersbedrijf voldoet aan de doelen, zoals gesteld in de Omgevingsvisie?

Mevrouw Zijdemans: Ik moet eerlijk zeggen dat die hele 7 doelen nu voor de eerste keer bij mij wordt gemeld, tenminste via de presentatie die je hebt gezien. Maar wij zijn van mening dat het hoveniersbedrijf niet past in deze situatie, gezien het toch echt onder een milieucategorie 3.1 valt. Wat ik vorige keer ook zei, dat het betrekking heeft op middel tot grote industrie. We hebben het nog steeds over een stiltegebied. En wat ook kwalijk is, en al heel vaak door de rechter is benoemd, is dat het wordt continu vergeleken met een recreatief bedrijf. Maar het hoveniersbedrijf is geen recreatief bedrijf. Waarom wordt deze vergelijking iedere keer gemaakt? Plus dat de oprit, die momenteel is, zoals die nu is, met de bestemming wonen en tuin, die mag eigenlijk al niet eens ten dienste staan van de huidige recreatiefunctie op het perceel, want wonen en tuin en recreatie hebben ook niets met elkaar te maken. En ik heb wederom van de Omgevingsdienst niets te horen gekregen over het feit dat het de oprit wonen en tuin betreft, en waarom hier dan bedrijfsmatige activiteiten op uitgevoerd mogen worden?

De voorzitter: Wie heeft er nog meer een vraag? Mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Kamphuis: Eerder toen ik daar ben wezen kijken, kwam er ook een klein vrachtwagentje langs. En mijn vraag is, is er überhaupt wel schade geweest aan een van jullie huizen? Zo ja, hoe kwam dat?

Mevrouw Zijdemans: Het is in het verleden zeker gebeurd dat wij schade hadden aan onze woning, want onze dakgoot is er meerdere keren vanaf gereden. Daarom waren wij ook heel erg blij dat de Landbouwweg is aangelegd. Want laten we vooropstellen dat de boeren hun werk moeten kunnen uitvoeren, maar voor hen was die hele dijk ook niet fijn. En nu met dit plan gaat er weer een serieuze dijkverzwaring, betreft verkeer, worden aangelegd.

En dat begrijpen wij ook niet. Er is in jullie visie opgenomen dat die dijk verkeersluw gemaakt moest worden. En dan zouden we hem nu weer opnieuw gaan verzwaren.

De voorzitter: Is er nog iemand die een vraag heeft aan de spreker? Ik kijk even heel goed en zorgvuldig grond. Nee? Mijnheer Oostenrijk.

De heer Oostenrijk: Voorzitter, eigenlijk meer een opmerking naar wat ik straks heb gevraagd, om de door mij ingediende vragen schriftelijk te beantwoorden. Dat zou mij, ik zeg dat zou mij redenen kunnen geven om nadere vragen aan de spreker te stellen. Maar die beantwoording heb ik nu niet. En uit het oogpunt van zorgvuldigheid lijkt me het goed dat ik exact weet wat het college beantwoord heeft op deze vragen.

De voorzitter: Wat natuurlijk altijd vrijstaat om in een later stadium alsnog bij de spreker vragen te stellen.

Mijn vraag is dan wel nu aan de commissie of jullie voldoende informatie verzameld hebben om, nog even spieken hoor, jongens, want het is een ingewikkeld ... Om tot een politiek standpunt over het raadsvoorstel te komen? Of dat er nog behoefte is aan iets anders? Dat is aan u als commissie.

De heer Oostenrijk: Voorzitter, ik zou toch hechten aan een oordeelsvormende vergadering.

De voorzitter: Een oordeelsvormende vergadering.

Mevrouw Kamphuis: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Kamphuis: Dank u wel. Ten eerste, ik was nieuwsgierig naar de vragen van mevrouw. En ik wilde graag met de commissieleden en raadsleden op de dijk gaan kijken, om te laten zien en voelen wat de bewoners zien en voelen.

De voorzitter: Uw eerste opmerking was dat u een vraag heeft aan de inspreker, of ze misschien nog een vraag heeft? Heeft u nog een vraag?

Mevrouw Zijdemans: Jazeker. Mijn allereerste vraag, maar dat had ik eigenlijk al aan het begin van deze avond heel graag willen weten, klopt het überhaupt wel hoe het nu verloopt? De rechtbank heeft namelijk de vergunning met betrekking tot perceel W200, voor het vestigen van het hoveniersbedrijf, vernietigd. En ik zie nu in de conceptaanvraag vergunning, met betrekking tot het bedrijf, dat er aanvullende stukken zijn ingediend die momenteel bij u ter inzage liggen. Maar zover wij hebben begrepen vanuit de rechtbank bestaat heel deze vergunning niet meer, moet die compleet overnieuw en zou die ook niet meer onder de Wabo-voorwaarden getoetst mogen worden, maar onder de nieuwe Omgevingswet. Daarentegen klopt het wel dat de rechter het besluit heeft vernietigd op de vergunningsaanvraag voor de uitrit. Die zou wel nog bestaan. En daar zou een nieuw besluit op genomen kunnen worden.

Maar waarom ligt deze vergunning dan nu weer voor, onder de oude voorwaarden? Want dat begrijp ik niet.

De voorzitter: Dat is iets wat in ieder geval de commissie niet gaat beantwoorden. Ik heb al even naar links gekeken. En ik zie geknik. Er komt een antwoord.

De heer Verhees: Daar wil ik zeker op antwoorden. Het klopt inderdaad dat beide vergunningen nu vernietigd zijn door de rechter. De aanvragen zijn er nog wel. En wat zegt de jurisprudentie en de juridische literatuur daar dan over? Op het moment dat het gaat om het verduidelijken en op kleine dingen aanvullen van een aanvraag, dan mag dat onder de bestaande aanvraag. En omdat deze aanvraag nog van voor 1 januari 2024 is, want deze procedure is voor '24 gestart, voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet, valt dat nog onder het overgangsrecht. Met andere woorden, valt dat nog onder de Wabo. En dat betekent, we hebben nu nog te maken met twee aanvragen waar nog niet op is beslist, want de besluiten zijn weg.

Die zijn aangevuld en verduidelijkt op bepaalde punten, net zoals de rechter eigenlijk ook al had aangegeven. Die had aangegeven ook richting het college, college, u heeft op een aantal punten uw overwegingen niet helemaal op orde. Dat moet aangepast worden. Er was ook sprake van een tekening waar een aantal dingen niet duidelijk op waren opgetekend. Dat moest verduidelijkt worden. Dat is aangeleverd door de aanvrager. En dat heeft geleid tot op dit moment de ontwerpbeslissingen die nu voor u liggen en het verzoek om de verklaring van geen bedenkingen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer De Vries.

De heer De Vries: Voorzitter, nog één vraagje. Mag dat nog even?

De voorzitter: Dat was eigenlijk al voorbij, maar gaat uw gang.

De heer De Vries: Misschien begrijp ik het niet hoor, maar als een aanvraag is vernietigd, dan bestaat die toch niet meer? Hoe kan je daar dan verder op doorbouwen? Misschien dat ik het niet begrijp hoor.

De heer Verhees: Het gaat niet om de aanvraag. Het gaat om het besluit wat is genomen. Het besluit is weg, maar de aanvragen bestaat nog. Die zijn niet ingetrokken of wat dan ook. Die bestaan nog. En daar moet wat mee. Daar moet een besluit op worden genomen. En dat ligt nu op dit moment voor.

Mevrouw Zijdemans: Er komt telkens ter sprake dat er geen andere doelen voor dit perceel waren. Maar de vorige eigenaar heeft wel degelijk bij u een aanvraag ingediend. Zij wilde een paardenhouderij, plus een bedrijfsmatige woning. Heeft ze drie voorbeelden van ingediend. Die hebben jullie allemaal afgewezen. En vervolgens haar een brief gestuurd dat zij illegaal woonde en het perceel binnen zes weken moest verlaten. En ik heb eventueel ook nog een oud dossiernummer uit 2016.

De voorzitter: Ik vind dit echt iets wat niet voor nu is, want dit is iets waar onze commissie in feite niks mee kan.

Mevrouw Zijdemans: Maar daarom wordt het wel heel de tijd toegestaan, dit bedrijf, omdat niemand anders er iets mee wilde.

De voorzitter: Maar dit is wel heel erg lastig, want wij hebben deze informatie allemaal niet.

Mevrouw Zijdemans: Ik mocht het ook niet insturen.

De voorzitter: Maar goed, ook dat is niet aan mij en aan ons. Ik weet hier ook niet één, twee, drie mee wat ik ... Dit is denk ik iets waar op een ander moment even contact over opgenomen kan worden, dat jullie dat afstemmen dat daar duidelijkheid over komt. Is dat een idee?

De heer Verhees: Dat gaan we verder uitzoeken.

De voorzitter: Of in een zienswijze aangeven. Maar ik bedoel, misschien is het wel zo elegant om dit ...

De heer Verhees: Geef graag dat dossier. Als u inderdaad een kenmerk ervan heeft of een datum, dan ontvang ik die graag.

De voorzitter: Dan doen we dat zo meteen even met elkaar schriftelijk. Mevrouw Van Herwijnen heeft een idee wat wij hier nu mee gaan doen, met dit stuk.

Mevrouw Van Herwijnen: Nee, voorzitter, ik wilde eigenlijk aangeven dat ik niet weet hoe ik nu met dit dossier om moet gaan. Want de beantwoording van het college vond ik eigenlijk onbevredigend. Want ik heb nog steeds niet het gevoel dat er een goede ruimtelijke afweging is gemaakt. Dat het eigenlijk maar een beetje maakbaar is gemaakt, naar het initiatief toe. Ik weet nu niet eigenlijk, moet ik dan richting oordeelsvormend of moet ik gewoon schriftelijk nog vragen gaan stellen? Ik zit een beetje ermee in mijn maag, voorzitter.

De voorzitter: Ik denk dat het juist heel goed is om het dan oordeelsvormend te bespreken, omdat u dan het college aan de tand kan voelen waarom bepaalde besluiten wel of niet voorgesteld worden. Mijnheer Van Antwerpen gaat nu het verlossende woord spreken.

De heer Van Antwerpen: Het verlossende woord? U heeft hoge verwachtingen van mij. Maar ik denk dat het goed is als het college dan wel zorgt dat de schriftelijke beantwoording van de vraag, waar mijnheer Oostenrijk het over had, ruim voor die tijd aanwezig zijn. En niet bijvoorbeeld pas op dinsdagmiddag.

De voorzitter: Ik denk dat het college dat gehoord heeft. Maar als u gaat voor een oordeelsvormende bespreking, dan zit daar sowieso minimaal twee weken tussen, want volgende week hebben we raad. Dan is er iets meer tijd. Oordeelsvormende bespreking. Ik heb daar vijf fracties voor nodig die dat willen. Eén, twee, drie, vier, vijf. Dat zijn er zes, zeven, acht. Volgens mij allemaal. Helemaal goed. Een voltreffer. Ik wil nog wel even graag een politieke vraag. En mevrouw Van Herwijnen gaat die geven.

Mevrouw Van Herwijnen: Daar ben ik geen ster in, in het formuleren van politieke vragen. Maar wel zoiets van, hoe ziet de commissie het vestigen van een hoveniersbedrijf binnen onze doelstelling in de Omgevingsvisie.

De voorzitter: Dat lijkt me een politieke vraag waar we alles aan op kunnen hangen. Prima. En dan gaat de griffie ervoor zorgen dat die ingepland wordt. En dan komen wij hier op een later moment weer over te spreken. Dank allemaal. Graag flesjes, glazen en andere attributen naar de plek waar ze oorspronkelijk vandaan kwamen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 14 oktober 2025.

De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

N. Mol